БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 14 (11000) | 1966 оной январиин 18, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин бусаба

МОСКВА, (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин январиин 15-да Москвада бусаһан байна.

Афганистанай премьер-министр Мухаммед Хашим Мейвандвал Советскэ Союзда айлшалха болобо

СССР-эй правительство Афганистанай Премьер-Министр Мухаммед Хашим Мейвандвалые Советскэ Союзда албанай хэрэгээр айлшахыень уриба. Энэ уряал баяртайгаар зүбшөөгдэн абтаа. Премьер-министр 1966 оной февралиин 1-дэ Советскэ Союз ерэхэ гэжэ хэлсэгдээ.

(ТАСС).

Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Москва ерэбэ

Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Эцусабуро Сиина hамгантаяа хамта Советскэ правительствын айлшан боложо январиин 16-да албанай хэрэгээр Москва ерэбэ.

Японой ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёогдоһон Шереметьевскэ аэродром дээрэ Японой гадаадын хэрэгүүдэй министрые СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшонор В. В. Кузнецов, Я. А. Малик болон бусад угтаа.

(ТАСС).

МОНГОЛ-СОВЕТ АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

УЛААН-БААТАР, январиин 15. (МОНЦАМЭ—ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэйгээр СССР-эй партийно-правительственна делегациин Монголдо ерэһэнтэй дашарамдуулан, мүнөөдэр МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай суглаануудай болодог зал соо монгол-совет арадуудай хани барисаанай митинг үнгэргэгдэбэ.

Энэ митингые МНРП-гэй Улаан-Баатар хотын хороонэй нэгэдүгээр бэшэгэй дарга Б. Алтангэрэл нээбэ. Түб аймагай хүдөө ажахын ...таралай hаалишан С. Цэрэннадмид гэгшэдэ үгэ үгтөө. Удаань Улаан-Баатарай промкомбинадай ...нэхэдэг фабрикын хүдэлмэришэн Д. Батсух гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Монголой оюутан интеллигенциин ...һээ тус митинг дээрэ Гүрэнэй шангай лауреат Улаан-Баатарай Гүрэнэй драматическа театрые уран hайханай талаарнь хүтэлбэрилэгшэ Э. Оюун үгэ хэлэбэ.

Ю. Цэдэнбал Л. И. Брежнев хоёрой хэлэһэн үгэнүүдые митингдэ хабаадагшад үнэн зүрхэнһөө баясан угтаа. Тэдэнэй хэлэһэн үгэнүүдые ехэ анхаралтайгаар шагнажа, оло дахин нэрьемэ альга ташалгануудаар угтаһан байна.

Тус митинг хадаа монгол, совет арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай улам бэхижэжэ байһые эли тодоор харуулаа.

УЛААН-БААТАР, январиин 15. (ТАСС). Январиин 15-да МНР-эй правительствын ажалладаг байшан соо Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай болон Монголой Арадай Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договорто гар табилган болобо.

Тэрэ Договорто СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар Советскэ партийно-правительственна делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев, мүн МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цэдэнбал гараа табиба.

Удаань Л. И. Брежнев Ю. Цэдэнбал гэгшэд Монголой Арадай Республикада Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин ерэһэн тухай совет-монгол коммюнике доро гараа табиба.

Ю. ЦЭДЭНБАЛАЙ хэлэһэн үгэ

МНРП-гэй Центральна Комитедэй, МНР-эй правительствын даалгабаряар Монголой бүхы ажалшадай зүгһөө КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежнев түрүүтэй партийно-правительственна делегациие Ю. Цэдэнбал үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Ю. Цэдэнбал иигэжэ хэлээ: Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин МНР-тэ ерэһые манай бүхы парти, бүхы монгол арад ... магта ехэ удха шанартай гэжэ ...оно. Юундэб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь түрүүтэйгээр эгээн дээдэ хэмжээндэ советскэ делегациин энд ерэжэ, манай парти, правительствануудай ...лэгшэдэй hаналаа андалдаhан ...хадаа монгол, совет арадуудай ...і барисаанай, харилсан ажаллалгын саашадаа бүри бэхижэхэ хэрэгтэ тон ехэ туһа нэмэри болохо байна.

Өөрһэдынгөө оронуудта социализм ...он коммунизм байгуулгын асуудалнуудаар, монгол-совет оронуудай харилсаае хүгжөөлгын асуудалнуудаар, тэрэшэлэн мүнөөнэй уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй асуудалнуудаар МНРП КПСС хоёрой, МНР-эй болон СССР-эй правительствануудай үзэл бодолнуудынь, үйлэ хэрэгүүдынь нэгэн ...ли байна гэжэ мүнөө болоһон хэлэлсээнүүд дахин харуулаа, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта эдэ хоёр партинуудай болон гүрэнүүдэй ...хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байһые, ...ехэ нэгэн ниитэ уг зорилго тэдэ хамтадаа, нэгэ зэргэдэ жагсан, ...лоо дабшахаар эдэнэй бэлэн байһые тус хэлсээнүүд гэршэлэн харуулба.

Совет арадай аха дүү ёһоор үнэн зүрхэнһөө үзүүлдэг туһаламжань манай арадта эрхэ сүлөөгөө, бэеэ даанхай байдалаа оложо бэхижүүлхэ, ...тэ заяанайнгаа гээгдэлые дабажа, ...өө сагай экономико, культура байгуулха, феодализмһаа ниитын социалис байгуулалтада орохо арга олохо,—гэжэ Ю. Цэдэнбал үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Амгалан ёһоной зохёон байгуулхын ажалдань, арадаймнай ажахы болон культурын элдэб hалбаринуудай хүгжэлтэдэнь манай арадта олон түмэн совет хүнүүдэй үзүүлһэн, үзүүлжэ байгаа үнэн зүрхэнэй али бүхы туһаламжые тоолоожо барашагүй юм. Манай Эхэ ороной hалбаран бадаржа, урган хүгжэхэ хэрэгтэ Совет ороной эльгээһэн хүнүүдэй бүтээһэн ...рүн hайхан ажал хэрэгынь тон ехэ байна. Шэнэ бүлгэм байгуулхын түлөө тэмсэхэдэнь монгол арадта совет хүнүүдэй туһалһан hүр ...халанта, мүнхэ баатаршалгануудынь манай арадай сэдьхэл зүрхэндэ ...э мүнхэдөө арюун hайханаар hанажа ябаха юм гэжэ Ю. Цэдэнбал хэлэбэ.

МНР-тэ ажаллажа, өөһэдынгөө ...тар ажалаар монгол-совет хани барисаае бэхижүүлэн, МНР-эй хүгжэлтэдэ сэгнэшэгүй ехэ туһа нэмэри ...жэ байгаа бүхы совет мэргэжэлтэд, хүдэлмэришэдтэ Ю. Цэдэнбал МНРП-гэй Центральна Комитедэй, МНР-эй правительствын үмэнэһөө ...н зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ.

В. И. Ленин Д. Сухэ-Баатар хоёрой анхан бии болгоһон монгол-совет харилсаанууд хадаа эгээн эхинһээ хойшо марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын гол ёһонуудай, бүрин эрхэ хангалгын, ...е бэеэ хүндэлэлгын, социалис ёһоор бэе бэедээ туһалалсалгын гол ёһонуудай үндэһөөр хүгжэдэг байгаа, ...үтжэнэшье. Эдэ гол ёһонууд уласхоорондын харилсаанууд түүхэдэ ...хэ түрүүн зүбхэн лэ Монголой болон Советскэ Россин хоорондохи хани барисаанууд дотор үзэгдэн соносхогдоһон, мүн тэдэ харилсаанууд 1921 оной ноябриин 5-да, манай оронуудай хоорондо хани ёһоной харилсаа тогтоохо тухай баталагдаһан хэлсээн дотор бэелэн харуулагдаа. Мүн тэдэ гол ёһонууд 1936 оной протокол дотор, тэрэшэлэн МНР-эй ба СССР-эй хоорондохи хани барисаан, бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договор дотор, 1946 оной февралиин 27-до манай оронуудай хоорондо экономическа болон культурна харилсаа тогтоохо тухай баталагдаһан хэлсээн дотор бодото hайнаар харуулагдаа юм гэжэ Ю. Цэдэнбал хэлэнэ.

Договор, хэлсээнэй баталагдаһаар үнгэрһэн 20 жэлэй турша соо МНР дотор тон ехэ хубилалтанууд болоо, социально-экономическа үндэһэн шухала шэнэ шэнэ хубилалтанууд бэелүүлэгдээ, оронойнмнай үйлэдбэрилгын хүсэнүүд угаа ехээр хүгжөө гэжэ Ю. Цэдэнбал онсолон тэмдэглэбэ. Эдэ бүхы түүхэтэ шэнэ хубилалтануудые хэхэдээ, хүгжэлтынгөө түрүүшын үедэл адляар, бидэнэр совет арадай үзүүлдэг аха дүү ёһоной али бүхы туһаламжые түшэг тулгуури болгон хэрэглэдэг байгаабди. Энэ жэлэй эхеэр дээрэ заагдаһан документнүүдэй хүсэндөө байха болзоройнь дүүрэһэн тула, 1965 оной апрельдэ Советскэ Союз дотор МНР-эй партийно-правительственна делегациин байха үедэ хани барисаан, харилсан ажаллаха тухай договорые үргэлжэлүүлхэ гэжэ хоёр талаһаа зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тиин мүнөө МНР-тэ Советскэ Союзай партийно-правительственна делегациин ерэжэ, монгол-совет хэлсээнүүдэй үрэжэлтэй hайнаар хэгдэһэнэй гол дүнгүүдэй нэгэниинь — Монголой Арадай Республика Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз хоёрой хоорондохи хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалга тухай шэнэ Договор баталһан ушар болоно гэжэ бидэнэр баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэбди.

Энэ Договорой ёһоор, МНР СССР хоёр заншалта хани барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ, монгол, совет арадуудай аша туһада, бүхы социалис хани барисаата оронуудай аша туһада али бүхы харилсаата ажалаа, аха дүү ёһоор бэе бэедээ туһалалсаха хэрэгээ улам хүгжөөн батадхаха юм гэжэ Ю. Цэдэнбал тэмдэглэбэ.

Монгол-совет харилсаануудай hайн hайхан заншалай тон элеэр бэелэн харагдаһан энэ шэнэ түүхэтэ документ уласхоорондыншье талаар угаа шухала удха шанартай юм. Эб найрамдалда дуратай хоёр орон—МНР болон СССР хадаа уласхоорондын эб найрамдалые, арадуудай амгалан байдалые тогтоон бэхижүүлхэ, бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг бүрин хураалгын хэрэгые түйлаха, колониализмын али бүхы үзэгдэлнүүдые эсэслэн үгы хэхэ гэжэ эрид шиидэнхэй байһан тухайгаа, тэрэшэлэн Азиин оронуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаа, харилсан ажаллалга дэмжэн бэхижүүлгын хэрэгые сэхэ шууд бэелүүлхэ, дэлхэйн бүмбэрсэгэй энэ хубида империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгын аюулые уридшалан зайсуулхын түлөө хамтаараа тэмсэхэ тухайгаа дахин мэдүүлбэ.

Тус Договорой ёһоор, манайхин хани барисаата социалис оронуудай хамгаалгын хүсые хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ зорилгонуудтай зохилдуулан, хоёр оронойнгоо обороно шадабарииe бэхижүүлгэдэ бэе бэедээ туһалалсаха байна гэжэ Ю. Цэдэнбал үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договор хадаа МНР болон СССР хоёрой хоорондохи хани ёһоной харилсаае, бүхы талаараа нягтаар харилсан ажаллалгые саашадань улам бэхижүүлхэ угаа hайн үндэһэ hуури болохо юм.

Саашань үгэ хэлэгшэ болбол гурбадахи табан жэлэй үедэ МНР-эй ажалшадай түйлаһан амжалтанууд тушаа тогтон хэлээд, 1966 ондо бүхы монгол арад, МНРП бүри ехэ юумэ хэхэ байна гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Байгша оной июнь hарада зарлагдахаар хараалагдаһан МНРП-гэй XV съезд 1966—70 онуудта МНР-эй арадай ажахыгаа хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй директивэнүүдые баталха, МНРП-гэй шэнэ программа hайшаан абаха байна.

Ерэхэ табан жэлдэ Советскэ Союзай зүгһөө экономическа туһаламжа бүри ехээр үгтэхэ, мүн үйлэдбэриин талааршье харилсан ажаллалга ниилээд үргэдхэгдэхэ юм гэжэ Ю. Цэдэнбал хэлээ.

1966—70 онуудта Советскэ Союзай туһаламжаар хэдэн арбаад промышленна предприятинууд байгуулагдаха, hэльбэн заһагдаха, хүдөө ажахыемнай, мүн манай экономикын бусад hалбаринуудыешье хүгжөөхэ тушаа ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Гэр байрын, культурна ажаһуудалай барилга үргэноор эрхилэгдэхэ юм.

Уласхоорондын асуудалнууд тушаа тогтохо зуураа, Ю. Цэдэнбал иигэжэ тэмдэглээ: Монголой Арадай Республика болбол гүрэнүүдэй хоорондо амгалан байдал, хани ёһоной харилсаа тогтоолгын, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө арадуудай хэдэг тэмсэлые дэмжэлгын политика, бүхы революционно, антиимпериалистическэ, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэмэл фронтые бэхижүүлгын политика бэелүүлнэ. МНР хадаа бүгэдэ ниитээрээ буу зэбсэг бүрин хураха хэрэг түйлахын түлөө, алибаа колониализмые сүм усадхахын түлөө, уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулхын түлөө, гүрэнүүдэй бэе бэеэ бүри hайнаар ойлголсохын, бэе бэедээ улам ехээр этигэлсэдэг болохын түлөө сэхэ шууд оролдоно.

Ю. Цэдэнбал саашадань иигэжэ хэлээ: Монголой Арадай Республикын правительство болбол Вьетнамда США-гай ябуулжа байгаа эзэрхэг түримхэй политикын урдаһаа эрид шангаар тэмсэнэ. Монгол арад, тэрэнэй правительство хадаа баатар вьетнам арадые аха дүү ёһоор талархана, энэ арадай зүгһөө Америкын эзэрхэг түримхэйнэрэй урдаһаа эсэргүүсэн үнэн зүб тэмсэлээ хэхэдэнь вьетнам арадта шадаха зэргээрэ туһална, энэ арадые дэмжэнэ, саашадаашье тэрээндэ туһалан дэмжэхэ байна. Гэхэтэй хамта, ДРВ-гэй урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй добтолгоёо дары болюулагты, Урда Вьетнамһаа США-гай ба тэрэнэй союзнигуудай бүхы сэрэгүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые гаргажа абаашагты гэжэ монгол арад, тэрэнэй правительство США-гай правительствын урда эрилтэ табина.

МНР-эй правительство СССР-эй правительствадал адляар, Вьетнамай асуудалые гүримшүүлхэ тушаа ДРВ-гэй правительствын баримталдаг хараа бодолые сэхэ шууд дэмжэнэ, тэрэшэлэн Урда Вьетнамай арадай хуулита ёһоной гансал түлөөлэгшэ мүн байһан Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын Национальна фронтын хараа бодолые сэхэ шууд дэмжэнэ.

Мүнөө үеын тон шухала асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсохо гэжэ үнэн сэдьхэлһээ эрмэлзэдэг Советскэ Союзай бодото ябуулганууды, үнэн бодото дурадхалнуудые, термоядерна дайнай аюул уридшалан зайсуулхын түлөө, гүрэнүүдэй бэе бэедээ бүри ехээр этигэдэг болохын, бэе бэеэ бүри hайнаар ойлголсодог болохын түлөө оролдогшо арадууд болон оронууд улам ехээр hайшаан дэмжэнэд гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ. Тиихэ зуураа, ядерна зэбсэгые иишэ тиишэнь тараахагүй тухай, гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй тухай Советскэ правительствын оруулһан дурадхалнуудые элидхэлшэ дурдаба. Тус дурадхалнуудай үндэһөөр ООН-ой Генеральна Ассамблейн XX сесси зүйтэй hайн шиидхэбэринүүдые абажа, тэдэниие дэлхэйн ниитэ зон hайшаан угтаһан байна. Пакистанай президент Айюб Хан Индиин Премьер-Министр Шастри хоёрой Ташкентдэ hаяхан уулзажа, хэлсээ баталха тушаа гаргаһан ехэ удха шанартай hайн hайхан үүсхэл оролдолгые монгол арад, МНР-эй правительство халуунаар дэмжэнэ. Тэдэ уулзалга, хэлсээнүүдэй үрэ дүнгүүдынь угаа ехэ байна гэжэ Ю. Цэдэнбал тэмдэглэбэ.

Гаванын конференциин шиидхэбэринүүд хадаа империализмда, колониализмда эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, Азиин, Африка болон Латиин Америкын арадуудай нэгэдэлээ бэхижүүлхэдэнь, эб найрамдалда дуратай түрүү бүхы хүсэнүүдэй нягтаар жагсахадань ехэ hайн үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ этигэжэ найдажа байһанаа Ю. Цэдэнбал мэдүүлбэ.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Ю. Цэдэнбал иигэжэ онсолон тэмдэглээ: мүнөө хархис хүсэнүүд уласхоорондын байдалые бүри түгшүүрилтэй муу болгохо гэжэ, арадуудай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай урдаһаа эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгануудаа бүри ехэ болгохо гэжэ галзуу муухай hэдэлгэнүүдые гаргана. Иимэ оршон байдалда империализмын урдаһаа эсэргүүсэн, ниитээрээ тэмсэхэ ябадалай үндэһэ hуури дээрэ хани барисаата социалис оронуудай хэрэг ябуулгаяа нэгэдүүлэн бэхижүүлхэ гээшэ эгээн ехэ удха шанартай байна.

МНРП болбол марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын хэлбэришэгүй гол ёһонуудай үндэһөөр, аха дүү партинуудай Московско зүблөөнүүдэй хамтаараа зохёоһон документнүүдэй гол ёһонуудай үндэһөөр уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нягта жагсаалые улам батадхахын түлөө, хани барисаата бүхы социалис оронуудай нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэдээ, КПСС-эй гаргадаг эсэшэ сусашагүй оролдолгые, бодото ябуулгые үндэрөөр сэгнэнэ.

МНРП болбол социализм, коммунизмын агууехэ үзэл сурталай илан мандахын аша туһада, арадуудай эб найрамдалай болон хани барисаанай хэрэгэй аша туһада КПСС-тэй болон марксистско-ленинскэ аха дүү бусад партинуудтай ябажа, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн дотор гараһан арсалдаануудые дабалгада туһалхын тула бүхы шадалаараа оролдоно, саашадаашье оролдохо байна.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгэ

Үгынгөө эхиндэ Л. И. Брежнев совет хүнүүдэй, Советскэ Союзай Коммунис партиин зүгһөө монгол арадта, тэрэнэй дайшалхы манлай болгошо Арадай-Революционно партида аха дүү ёһоной халуун баяр хүргэбэ.

Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ: арадай засагта монгол орон дотор бидэ удааншье байгаагүй hаа, түрэл партиингаа ударидалгаар монгол арадай социализм байгуулгын угаа ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ байһые энэ хугасаа дотор эли тодоор харабабди.

Монгол ороной социализм тээшэ зориһон замынь тиимэшье бэлэн хүнгэн байгаагүй. Мүнөөдэр дэлхэйн олон арадуудай урда табигдаһандал адляар, бүри 45 жэлэй саада тээ манай арадай үмэнэ иимэ асуудал: шэнэ байдалаа хайшан гэжэ зохёохоб, экономическа гээгдэлээ хайшан гэжэ түргэнөөр дабажа, ажахын болон ниитын байдалай бүхы hалбаринуудай талаар хайшан гэжэ дэбжэлтэ түйлахаб гэһэн асуудал табигдаа hэн. Гээгдэнги оронууд үлэмжэ хүгжэлтэтэй социалис гүрэнүүдэй туһаламжаар капитализмые алас гараад, социалис бүлгэм тогтоожо шадаха юм гэһэн Ленинэй hургаалынь Монголой хубисхалай үмэнэ hайн hайхан харгы зам нээжэ үгөө. Монгол арад ульгэрэй баатартал адляар ниитын бүхэли шатые—капитализмые алас алхалан гараа. Энэ хадаа ёһотойл түүхэтэ баатаршалга мүн. Иимэ баатаршалга гаргаһандатнай бүхы совет хүнүүд, дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэхи хамаг бүхы ханинартнай омогорхон баясана.

45 жэлэй турша соо Арадай-Революционно партиин, бүхы арад зоной гаргаһан оролдолгын ашаар Монголой бүхы ажабайдалынь үндэһөөрөө хубилба. Имагтал hүүлшын табан жэл соо танай орон дотор 90 шахуу промышленна предприятинууд, томо томо цехүүд баригдаба гэжэ мэдэхэлээ, манда ехэ аятай зохид байба гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ.

Монголой хүдөө ажахыншье тон хубилаа. Гол hалбари болгошо мал ажалайнь ямар амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые бидэ хараабди. hүүлшын жэлнүүдтэ ниитын малай 2 миллион толгойгоор олошорһониинь хүдөө ажахын нэгэдэлнүүдэй ехэхэн амжалта болоно. Баһа нэгэ амжалта түйлаһантайтнай дашарамдуулан — Монголдо хүдөө ажахын шэнэ hалбари болгошо таряан ажал түргэнөөр хүгжөөжэ байһантайтнай дашарамдуулан, таниие амаршалха байнабди. Олон зуун жэлэйнгээ түүхэдэ анха түрүүшынхээ танай арад зон Монголойнгоо газар дээрэ өөрынгөө гараар ургуулһан ороохо таряагаар өөрыгөө хангаба.

Эрдэм номтой болоһонойнгоо талаар арадай гэгээрэл, элүүрые хамгаалга эмхидхэһэнэйнгээ талаар танай орон мүнөө үедэ Азиин олонхи оронуудһаа түрүүлжэ ябана. Арадай интеллигенци хүмүүжэн гараба. Мүнөө Монгол орон өөрынгөө научна эмхи зургаануудтай, өөрынгөө эрдэмтэдтэй, үйлэдбэриин бүхы hалбаринуудай талаар өөрынгөө мэргэжэлтэдтэй болонхой.

Дүрбэдэхи табан жэлдээ ороходотнай Монголой арадай ажахын болон культурын бүхы hалбаринуудай улам хүгжэхэ, ажалшадай материальна байдалай бүри hайжарха hайн hайхан арга боломжотой юм гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэбэ.

Монгол арадай түүхэтэ амжалтануудаа түйлахадань Монголой Арадай-Революционно парти ехэхэн аша габьяатай юм гэжэ тэрэ хэлээ.

Арадай засагта Монголой түйлаһан амжалтанууд дэлхэйн социализмын хэрэгтэшье тон ехэ удха шанартай юм. Хүгжэлтын капиталис шатые алад гараад, социализмда орожо болохо юм гэжэ Ленинэй уридшалан хэлэһэн заабариин үнэн зүб байһые танай олоһон дүй дүршэл бодото дээрэнь гэршэлэн харуулаа. Эрхэ сүлөөгөө олоһон орон гээшэ экономическа хүгжэлтын ямаршье шатада байгаа hаа, социализмын замда орожо шадаха, тиин аха дүү социалис гүрэнүүдэй дэмжэлгэдэ түшэглэн, мүнөө үедэ шэнэ байдалаа амжалтатайгаар зохёожо шадаха юм гэжэ танай дүй дүршэл баримталан харуулна.

Монголой Арадай Республика Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз хоёрой хоорондо хани барисаан, харилсан ажаллалга, бэе бэедээ туһалалсалга тухай Договорой баталагдаһаниинь угаа ехэ удха шанартай байна гэжэ Л. И. Брежнев саашадань тэмдэглэбэ. Манай арадуудай аха дүү ёһоной хани барисаанай, нягта жагсаалай үзэл бодол, социализмын, эб найрамдалай замаар саашадаашье гар гараа барилсан хамта ябахаар манай оронуудай бэлэн байһаниинь тус документ дотор гэршэлэгдэбэ гэжэ Л. И. Брежнев хэлээ.

Мүнөөдэр баталагдаһан Договор хадаа үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ совет-монгол харилсаануудай хүгжэһэнэй үрэ дүнгые батадхана. Энэ Договор болбол тус харилсаануудай түүхэдэ шэнэ үе шата нээнэ, манай арадуудай хани барисаанай саашадаа hалбаран мандаха ябадалай бата hуури болоно. Энэ шухала документые совет, монгол арадууд, социалис бусад оронуудай арадууд гүн ехэ баяр баясхалантайгаар угтаха гэжэ найдахада болоно. Энэ Договор ниитымнай хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргэхэ байна.

Алар 45 жэлэй туршада манай арадууд, манай партинууд дайшалхы ёһоной нягта хани барисаагаар холбоотой байна. Энэ хани барисаамнай социализмын түлөө хамтын тэмсэл соогуур хатуужанхай. Совет, монгол арадуудай хани барисаан болбол алдарта түүхэтэй юм. Тэрээнэй эгээн эхиндэнь манай арадуудта эрхим хүндэтэй хүнүүд—В. И. Ленин Д. Сухэ-Баатар хоёр байһан. Совет-монгол хани барисаан хадаа манай арадуудай түйлаһан түүхэтэ түйлалта мүн. Энэ хани барисаае алдар суута олохон хэрэгүүд батадханхай.

Манай оронуудай хоорондо али бүхы талаараа үрэжэлтэй hайн, урган ехэ харилсаата ажал хэрэг бэелүүлэгдэнэ. Орон соогууртнай ябахадаа манай монгол нүхэдүүднай иигэжэ хэлээ: Шарын-Голой нүүрһэнэй шахта Советскэ Союзай туһаламжын ашаар баригдаа, Улаан-Баатар хотын шэнэ автоматическа хилээмэнэй завод, талха татадаг комбинат советскэ барилгашадай хабаадалгатайгаар байгуулагдаа юм. Урган хүгжэжэ байгаа Дархан хотодо олон мянган совет хүнүүдэй, мүн Чехословаки, Польшоһоо ерэһэн мэргэжэлтэдэй монголнуудтай хамта ажаллажа байхые харабабди. Москва, Ленинградта, Новосибирск, Эрхүүдэ ном үзэжэ эрдэмтэй болоһон монгол мэргэжэлтэдтэй эндэ уулзаабди. Мүнөөшье Советскэ Союз дотор 2500 монгол хүбүүд, басагад hуража байна. Танай олохон хүдэлмэришэд Советскэ Союзай барилганууд болон промышленна предприятинууд дээрэ ажаллажа, үйлэдбэриин дүй дүршэлтэй болоһон байна. Иимэ туһаламжа хүргэхэлөө, совет хүнүүд өөһэдынгөө интернациональна үялга дүүргэнэбди гэжэ тоолодог юм. Энээнтэй хамта манай оронуудай харилсан ажаллаха хэрэгтэ Монголой зүгһөө хэгдэдэг аша туһые Советскэ Союз үндэрөөр сэгнэнэ. Бидэнэр арадайнгаа ажахые хүгжөөхэдэ шухала хэрэгтэй болодог үнэтэ олохон эд бараануудые таанарһаа абанабди.

Саашань Л. И. Брежнев коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай баатар ажал тухай хөөрөө.

1965 ондо долоон жэлэймнай түсэб дүүрэбэ гэжэ тэрэ хэлээ. Бидэнэр энэ түсэбөйнгөө бүхы дүнгүүдые үшөө хүсэд гаргаагүй байнабди. Зүгөөр ехэхэн үрэ дүн түйлагдаа гэжэ бүри мүнөөнһөөшье харагдана. Долоон жэлэй турша соо промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээн түсэбэй ёһоор 80 процент ургаха байһан аад, 84 процентээр нэмээ. Совет арад энэ долоон жэл соо hайсахан лэ ажаллаа. 5500 үлүүтэй промышленна предприятинууд байгуулагдаа. Энээниие зураглан харуулха гээ hаа, үйлэдбэринингөө хэмжээнэй талаар 1958 оной үеын Советскэ Союздал адли шахуу үшөө нэгэ ехэ индустриальна гүрэн СССР-эй газар дайда дээрэ баһа бии болобо гээшэ. Бүхы совет арад КПСС-эй XXIII съездэ угаа дэбжэлтэтэйгээр бэлдэжэ байна гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Саашань Л. И. Брежнев Советскэ Союзай гадаадын политика тухай, уласхоорондын байдал тухай тогтон хэлэбэ. Бусад социалис оронуудайхидал адляар, Советскэ Союзай гадаадын политикын уг зорилгонь гэбэл, дэлхэйн социализмын оронуудые бэхижүүлхэ тухай оролдолго, эрхэ сүлөөгэй, социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай тэмсэлые дэмжэлгэ, дэлхэйн шэнэ дайнай аюулай урдаһаа эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэл мүн байгаа, байнашье, байхашье юм гэжэ КПСС-эй Нэгэдэхи секретарь тэмдэглэбэ.

Советскэ Союз, социализмын бусад оронууд эб найрамдалда дуратай гадаадын политикые эдэбхитэйгээр ябуулна, империалис эзэрхэг түримхэйнэрые элиршэлэн шүүмжэлхэ тушаа, дайнай аюулай урдаһаа бүхы түрүү хүсэнүүдые элсүүлхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абана, түгшүүрилые hуларуулха, дайнай түймэрые даран сараха гэжэ оролдоно, уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хэлсээнүүдэй ашаар шиидхэхэ гэжэ оролдоно.

Хэрбээ амгалан ёһоор зэргэ оршохо ябадалда hаад хэгшэдэй урдаһаа тэмсээгүй hаа, империалис эзэрхэг түримхэй добтолго хэхэ гэдэг бусад гүрэнүүдэй болон арадуудай хэрэгтэ хамааралсаха гэдэг али бүхы hэдэлгэнүүдэй урдаһаа тэмсээгүй hаа, амгалан ёһоор зэргэ оршохын аргагүй юм гэжэ саашань Л. И. Брежнев хэлээ.

Энээнтэй дашарамдуулан, КПСС-эй Нэгэдэхи секретарь вьетнам арадай урдаһаа Америкын эзэрхэг түримхэйгөөр эсэргүүсэн добтолжо байһые эрид шангаар шүүмжэлэн буруушаагаа.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЬЭЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЬЭЭ

Ракетнэ техникын, замбуулиниие шэнжэлгын талаар элитэ ехэ эрдэмтэ, конструктор, СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй гэшүүн, Социалис ажалай хоёр дахин Герой, Ленинскэ шангай лауреат, академик Королев Сергей Павлович 1966 оной январиин 14-дэ 60-тайдаа гэнтэ наһа бараа гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет гүн ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ. СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ.

Академик Сергей Павлович КОРОЛЕВ

Элитэ ехэ совет эрдэмтэ, СССР-эй Наукануудай академиин Президиумэй гэшүүн, коммунист, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой, Ленинскэ шангай лауреат, академик Сергей Павлович Королев 1966 оной 14-дэ Москвада 60-тайдаа гэнтэ наһа бараба.

С. П. Королевой наһа барахадань, манай орон, дэлхэйн эрдэм наука ракетно-замбуулинай техникын талаар элитэ мэдээжэ эрдэмтэеэ, замбуулинай хизаар дайдые хүн түрэлтэнэй шэнжэлэн ашаглалгын үе сагай эхи табиһан, Газар дэлхэйе тойрон ниидэхэ түрүүшын хэмэл ододы, замбуулинай онгосонуудые зохёоһон конструктораа алдаба.

С. П. Королев 1906 оной декабриин 30-да Житомир хотодохи багшын бүлэ дотор түрэһэн юм. 1927 онһоо хойшо авиационно промышленностьда ажаллаһан байна. Ажалһаа hамшангүй hуража, Бауманай нэрэмжэтэ Московско техническэ дээдэ училищи 1930 ондо, тэрэл жэлдээ Москвадахи летчигуудай hургуули дүүргээ.

К. Э. Циолковскитой, тэрэнэй бодомжонуудтай танилсаад, ракетно-замбуулинай техникые hонирхон, тэрэнэй үндэһэ hуури табигшадай нэгэн болоһон байгаа.

1933 ондо С. П. Королевой хабаадалгатайгаар реактивна дабшалга шэнжэлхэ бүлэг (ГИРД) эмхидхэгдээд, туршалгын ракетэнүүд анхан эндэ бүтээгдэһэн юм.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо наһанайнгаа эсэс хүрэтэр совет ракетно-замбуулинай техникэ хүгжөөлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулаа.

С. П. Королев ракетно-замбуулинай түхеэрэлгэнүүдые зохёолсоһон ехэ конструктор байһан. Тэдэ түхеэрэлгэнүүдээрнь дэлхэй дээрэ түрүүшынхээ газар дэлхэйе тойрон ниидэхэ хэмэл одод анхан дэгдээгдэһэн, Совет ороной тугые hара дээрэ хиисхэһэн, hарые тойрон ниидэһэн, hарын саада талын фото-зураг буулгагдаһан байгаа.

С. П. Королевой хүтэлбэри доро залагдан жолоодогдодог замбуулинай онгосонууд бүтээгдээд, тиимэ онгосонуудта Хүн hуужа түүхэдэ түрүүшынхээ замбуулин худар ниидэһэн, замбуулинай хизаар дайда соо гараха ябадал бэелүүлэгдэһэн юм.

С. П. Королев мүнөө эрдэм-шэнжэлэлгын олохон институдуудта, конструкторско бюронуудта ракетно-замбуулинай техникэ эрхилдэг эрдэмтэдэй, инженернүүдэй олон тоото кадрнуудые хүмүүжүүлээ.

С. П. Королев эрдэм, техникын тон орёо асуудалнуудые шиидхэхэдээ барагдашагүй эршэ зориг, эрдэмтэшэнжэлэгшын бэлиг шадабари, инженернэ эрхим мэргэжэл, творческо ехэ зориг гаргахынгаа хажуугаар эрхим зэргын эмхидхэлшэ, hайн hайхан сэдьхэлтэй хүн байгаа.

С. П. Королев суглаа хүдэлһэн нүхэдэйнгөө дунда маша хүндэтэй байһан.

Эхэ оронойнгоо аша туһада Сергей Павлович Королевой хэһэн үрэ ехэтэй ажал хүдэлмэринь совет арадай зүгһөө ехэтэ hайшаагдан мэдэрэгдэһэн, правительствын дээдэ шагнал хайрануудаар тэмдэглэгдэһэн байна.

Эхэ оронойнгоо үмэнэ онсо гайхамшаг габьяатай байһанай түлөө Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин, Ленинскэ шангай лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, Советскэ Союзай орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Коммунис партиин үнэн хүбүүн, Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхээр алба хэһэн академик Сергей Павлович Королев тухай дурасхаалые манай арад хэтын хэтэдэ hанажа ябахал.

Л. Брежнев, Г. Воронов, А. Кириленко, А. Косыгин, К. Мазуров, А. Микоян, Н. Подгорный, Д. Полянский, М. Суслов, Н. Шверник, А. Шелепин П. Шелест, В. Гришин, П. Демичев, Л. Ефремов, В. Мжаванадзе, Ш. Рашидов, Д. Устинов, В. Щербицкий, Ю. Андропов, И. Капитонов, Ф. Кулаков, Б. Пономарев, А. Рудаков, Л. Смирнов, В. Новиков, В. Кириллин, Е. Ефремов, Н. Байбаков, Р. Малиновский, М. Захаров, Н. Крылов, К. Вершинин, М. Келдыш, Н. Егорычев, С. Афанасьев, М. Смиртюков, И. Сербин, К. Руднев, С. Зверев, П. Дементьев, В. Калмыков, Б. Бутома, А. Шокин, Е. Славский, В. Рябиков, Г. Цюлин, В. Конотоп, М. Миллионщиков, А. Благонравов, Л. Седов.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ **тогтообо:**

1. С. П. Королевые хүдөөлүүлхэ правительственна комиссиие нүхэд Л. В. Смирнов (түрүүлэгшэ), М. В. Келдыш, Н. Г. Егорычев, С. А. Афанасьев, М. С. Смиртюков гэгшэдһээ бүридүүлжэ эмхидхэн байгуулха.

2. С. П. Королевые Улаан талмай дээрэ Кремлиин ханада хүдөөлүүлхэ.

СЪЕЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

АШАГТАЙ, ҮРЭ ДҮН ЕХЭТЭЙ ҮЕ

Һая манай газетэдэ «Съездһээ съезд хүрэтэр» гэһэн шэнэ гаршаг бии болоо һэн. Энэ гаршаг доро мүнөөдэр «Ашагтай, үрэ дүн ехэтэй үе» гэһэн статья толилнобди.

Саашадаа манай газетэ иимэ гаршаг дороо XXII съездһээ XXIII съезд хүрэтэр болоһон ехэ ехэ хэрэг үйлэнүүд тухай, шэнээр түйлагдаһан илалтанууд тухай, шэнээр баригдаһан, завод, фабриканууд, шэнэ тосхон, хотонууд тухай хөөрэлдөөнүүдые толилхо хүсэлэнтэй. Мүн совет хүнүүдэй ажабайдалда ямар шэнэ хубилалтанууд болооб, ажалаараа суурхаһан түрүүшүүл энэ илалтанудаа хайшан гэжэ түйлааб, саашадаа ямар һанал бодолтой, ямар зорилготой байнаб гэһэншье бэшэгүүд хэблэгдэхээр хараалагдана.

Съездһээ съезд хүрэтэр болоһон һайн һайхан ушарнууд тухай бэшэгүүдые бэшэжэ байхыетнай та, уншагшадта, редакци хандана.

ПАРТИИН XXIII съездые зарлаха тухай тогтоолой тунхаглагдаһаар ехэшье үни болоогүй. Теэд энээхэн богонихон болзор соо бүхы ороной, бүхы арадай, бүхы партиин ажабайдал, ажал хэрэг, һанал бодол бүри мүһэн болохоёо байһан съездэдэ хандуулагдажа үрдеэ. Иимэл даа партийна съездын нэрэ хүндэнь, тэрэнэй хүсэ зоригынь.

Партиин съезд...

Эдэ үгэнүүдэй уг удхыень дүүрэн харуулжа шадахаар үгүүлэл олдохо аал, эдэ үгэнүүдэй гүнзэгы шанарые хэмнэхэ арга байха аал!

Манай арадай шэнэ түүхын хуудаһан бүхэн, тэрэнэй тэмсэл, тэрэнэй ажал—мүнөө бии байһан бүхы үйлэ хэрэг, үрэ дүн бултадаа партиин съезднүүдтэй нягта холбоотой, тэдээнһээ үндэһэ пзагуууртай.

...Энэ зуун жэлэй түрүүшынгээ алхам хэжэ байха үедэ Владимир Ильич Ленин хоёрдохи съезд дээрэ большевигүүдэй парти байгуулжа, түүхын шэнэ үеын дохёо хүн түрэлтэндэ дуулгаа һэн.

Дэлхэйе һууряарнь доһолгоһон арбан долоодохи оной дулэтэ Октябриин түүдэгые зургаадахи съезд һүжэрөөгөө һэн.

Наймадахи съезд. Партиин хоёрдохи Программа. Энэ Программые бэелүүлхэ түүхэтэ хэрэгүүдые үүсхэһэн арбан дүрбэдэхи съезд, тиигээд арбан табадахи.

Съездһээ съезд хүрэтэр...

Мүнөө хорин гурбадахи съездые угтажа ябанабди. Энээнэй урда тээ хорин хоёрдохи һэн. Хоорондонь дүрбэн жэл. Саг үйлын табисууроор аниб гэхэ зуурай болзор. Хүнэй наһанда тоодо орохоор саг. Бүтээгдэһэн, хэгдэһэн юумээрээ, хүсээгдэһэн, бэелүүлэгдэһэн хэрэгээрээ түүхэдэ бэшэгдэхэ дүрбэн жэл.

I.

СЪЕЗДҺЭЭ съезд хүрэтэр...

«Мүнөө үеын хүнүүд коммунизмда ажаһууха». XXII партийна съездын баталһан энэ арюун, найдабарита зорилгые хүсэндэнь хүргэхэ гэһэн үүсхэл оролдолго соо үнгэрһэн дүрбэн жэл.

Хүнгөөр дабагдаһан жэлнүүд бэшэ. Зам дээрэмнай бэрхэшээлнүүд үсөөн бэшэ дайралдаа. Гүрэн түрэ, ажахы хүтэлбэрилхэ ленинскэ заабаринуудые дураараа хазагайруулха, һанаанһаа абаад энэ тэрэ юумэ хэхэ мэтын ябууд зуурай ябадалнуудшье үзэгдөө. Теэд наранай зүүн тээһээ мандаад баруун зүгтэ ородоггол, хуулита зүйл хододоол зүбөөрөө гарадаг. Партиин Центральна Комитет ябууд зуурай болон алибаа бэшэ бэшэ бэрхэшээлнүүд, дутуу дундануудые элирүүлэн гаргажа, бүхы хэрэгээ зүб замдань залан оруулдаг—иимэ арюун заншалтай.

Манай парти, манай арад түмэн коммунизм байгуулха гэһэн түүхэтэ зорилготой. Энэ зорилго алишье талаараа дүүргэгдэжэ байна. Үнгэрһэн дүрбэн жэл болбол долоон жэлэй түсэбэй шиидхэхы жэлнүүдынь байгаа. Энэ үедэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар эли бодо юумэ хэгдээ. Промышленностиин талаар долоон жэлэй түсэб дүүрэн дүүргэгдээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 80 процентээр ехэ болохоор хараалагдаһан аад, 84 шахуу процент ехэ болоо. Долоон жэл соо 5,5 мянган томо томо промышленна үйлэдбэринүүд шэнээр баригдаа. Үйлэдбэримнай гол фонднууд хоёр дахин ехэ болоо, жэшээлээд хэлэхэдэ, долоон жэл соо совет засагай мандаһанһаа хойшо хэды шэнээн юумэ хэгдээ һэм—тиимэл юумэ бүтээгдэһэн болоно.

Дүшэ гаран жэлэй саана ГОЭЛРО-гой түсэбэй һая зохёогдоод, Волховско, Каширска электростанцинуудай бодохоло, Владимир Ильич али тухай баярлаа һэм. Теэд тэрэ үеын хэмжээн мүнөө зугаагай хэрэг мэтээр һанагдана. Гансахан үнгэрөөшэ жэлдэ гурбан Братска электростанцитай адли хүсэтэй электростанцинууд ашаглалгада оруулагдаа. Тиигээд Братска ГЭС-най гурбан миллион киловаттчас хүсэтэй байһыень бү мартаял!

«Хэрбээ зуу мянган трактор мүнөө үгэжэ шададаг һаамнай, таряашад би коммунын түлөөб гэжэ хэлэхэ һэн даа» гэжэ тиихэ үедэ Ленин шэбшэдэг бэлэй. Харин мүнөө... Гансахан завод тэды шэнээн трактор бүтээнэ. Заводууднай хэдыб! Волгоградай, Харьковай, Минскын, Алтайн, Грузиин... Тоолохоло гарай арбан хурган хүрэхөөр бэшэ гэлтэй.

Бата һайнаар табигдаһан хүдөө ажахыгүй һаа, орон түрэ дүүрэн жаргажа һууха аргагүй юм гэжэ Маркс, Энгельс нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байха. Энэ заабари манай партиин гол оролдолгонуудай нэгэниинь ходо байдаг.

Һанаанһаа абаад энэ тэрэ юумэ хэхэ ябадал, таряашадай болон эрдэм ухаанай онол дүршые хэрэгсээхэгүй ушар хүдөө ажахыһаа ондоо, тээ һүүлэй үедэ хаа хаана үзэгдөө һааб даа. Тиихэдэ ган гасуур, уларилай хубилал олон дахин ушараа һэмнай. Эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, хүдөө ажахыда түйлагдаһан ехэ илалтануудаар омторхонгүй байжа бололтой бэшэ бшуу.

1965 ондо болоһон КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын пленумэй тогтоолоор хараалагдаһан хэмжээнүүд элитэ харюу үгэжэ байна. Хүдөө ажахын саашанхи хэрэг бүришье бата харасатай. Энэ эхилээд байһан табан жэл соо хүдөө ажахыда 71 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдана. Табан жэлэй туршада иимэ ехэ мүнгэн хэзээдэшье хараалагдаагүй юм. Энэ хадаа дайнай һүүлэй арбан юһэн жэл соо гаргашалагдаһан зөөритэй адли.

Арад түмэнэй амгалан байдал, ажаһуудал ямар болооб! Гансахан 1964 ондо ороной ниитын фонднуудһаа 36,6 миллиард түхэриг ажалшадта үгтөө. Энээнһээ 26 миллион хүн пенси абаа, 5,5 миллион һурагшад стипенди абаа. Энэ мүнгэнһөө хэдэн миллион хүнүүд амаралтын газарнуудта бэеэ заһажа абаа...

Бидэ, совет хүнүүд ехэ ехэ тоонуудта, ехэ ехэ жэшээнүүдтэ даншье дадашанхайбди. Энэмнай иимэл байха ёһотой юм гэжэ һанадагбди. Теэд зүбтэйл юм бэзэ. Зүгөөр энэмнай юунэй ашаб, юунэй хүсэн бэ гэжэ хододоо бодохо гээшэ юунһээшье ехэ!

Далайда горхонойшье уһан нэмэри гэлсэдэг. Энэ хадаа улас түрын хэрэгтэ бүришье зүбтэй. Манай ороной гайхамшагта түйлалта бүхэндэ совет хүдэлмэришэ, совет таряашан, эрдэмтэ, мэргэжэлтэ бүхэнэй оруулһан хубита бии. Эдэ олоной ухаан бодолые нэгэдүүлэгшэ, хүсэ зоригые хамтадхан элсүүлэгшэ, уг зорилго тээшэ зөрюулагша хадаа манай парти. Совет арадай урагшаа зорихо зам зохёогшо, партиин хүтэлхэ жолоо табигша—партиин съезд.

Партиин хүтэлбэридэ хуби заягаа даалгаһан, съездын хараалгые бэелүүлхэ ябадалые өөрынгөө арюун зорилгодо тоолоһон олон түмэнэй нэрэ алдарынь ехэ, хүсээһэн хэрэгынь захагүй.

...Хандагатайн леспромхозой бага-комплексно бригадые даагша Иван Никитович Кушнаренко тэдэ олоной нэгэн. Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөндэ оролсоод, ажалайгаа амжалтые бүри дээшэлүүлхэ гэжэ уялга абаа һэн. Мүнөө тэрэнэй нэрэ Буряад ороной шэмэг болоо. Жэл соо бригадаараа 35 мянган, кубометр модо бэлэдхээ. Иимэ түйлалта гэжэ манай эндэ урдань байгаагүй!

...Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой мэдээжэ хонишон Шалсама Цыремпилова долоон жэл соо жэл бүхэндэ зуун хонинһөө зууһаа доошо бэшэ хурьга абаһанаа баһал XXIII съездын нэрэдэ зорюулна.

...Сүүлгын совхозой малшан Б. Д. Балданова бэлшээриин 100 үдэртэ малайнгаа толгой бүхэнэй шагнүүрые үдэр бүхэндэ 1369 граммаар нэмээһэнээ—энэ партиин съездэдэ минии бэлэг гэжэ нэрлэнэ.

...Республикын промышленность долоон жэлэйнгээ түсэбые дүүрэн дүүргээ. Долоон жэл соо Буряад ороной тала дайдада 20 шэнэ завод, фабриканууд бодоо.

...Хори, Зэдын болон Баргажан, Түнхэнэй, мүн Сэлэнгэ, Хяагтын малшад, таряашад 1965 онойнгоо түсэбые таряа, мяха, һү, ноохо, үндэгэ тушааха талаар бүрин дүүргээбди гэжэ шэнэ жэлэй урдахана дуулгаа һэн.

Эдэ бүгэдэ одоол тэрэ далайда нэмэри, партиин хамтадхан элсүүлһэн хүсэнэй бишыханшье һаа, удха ехэтэй баримта.

Үнгэрһэн дүрбэн жэл соо хэгдэһэн юумэ ехэ, хэгдэхэ юумэ бүришье ехэ. Эдэ бүгэдэ миллион миллион киловаттчас электрын зайгаар, мянга мянган тонно нүүрһэ, шэрэм, буладаар, шэнээр бодхоогдоһон олон тоото завод, фабрикануудаар тоологдоно. Теэд үнгэрһэн дүрбэн жэл соо байгуулагдаһаншье һаа, тоогоор хэмнэгдэхэгүй, хэмээр хэмжэгдэхэгүй ехэ илалта бии—энэ хадаа манай моральна, оюун сэдьхэлэй илалта...

Хорин хоёрдохи съездын асарһан амжалтануудые согсолходоо бидэ хорин нэгэдэхи, тэрэниие дамжуулан бүри гэдэргээ—хоридохи съездэ бусажа шэбшэнэбди. Манай партиин тиихэдэ эхилһэн генеральна шугам хорин хоёрдохи съезд дээрэ шэнэ Программа соо батадхагдаа һэн. Энээнэй урэнь тэрэ материальна илалтануудай уг гараса—арадай үүсхэл, зохёон байгуулхы хүсэн. Энээн тухай хэлэхэдээ 1964 ондо болоһон сентябриин ба октябриин Пленумүүдые онсо тэмдэглэнэбди. Орон түрые хүтэлбэрилхэ талаар Ленинэй заабаринуудые улам баяжуулжа, тэдэ Пленумүүд парти доторой демократиие, социалис демократиие улам үргэдхөө һэн.

Тиигэжэ партиин нэрэ хүндэнь, алдар солонь арад зоной дунда шэнэ хүсэтэйгөөр арьбадажа ерээ.

II.

СЪЕЗДҺЭЭ съезд хүрэтэр...

Партиин съезд болбол партиин хамтарһан ухаан, нэгэдэмэл хүсэн. Бүхы шиидхэбэринүүдынь партиин ба арад олониитын түрэһэн онол дүршэлые согсолжо, эрдэмэй эрдэм—марксизм-ленинизмые баяжуулан мандуулдаг.

«Партиин бүхы гэшүүд партиингаа съездэдэ шалгагдамал, шэнээр харагдаһан, согсологдоһон практическа онол дүршэл асархын тулада бүхы хүсэеэ элсүүлэг лэ» гэжэ Ленин заадаг бэлэй. Энэ заабари хододоо хүсэндөө хүргэгдэдэг.

Хорин гурбадахи съездээ партимнай угаа ехэ онол дүршэл асархань. Одоол шэнээр харагдаһан, согсологдоһон, практикаар шалгагдаһан дүй дүршэл, коммунизм байгуулха тухай эрдэм—марксизм-ленинизмые баяжуулһан онол заабаринууд.

Партиин хорин хоёрдохи съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хорин гурбадахи съездые угтуулан, манай Центральна Комитет угаа ехэ зохёон шэнжэлхы хүдэлмэри бүтээгээ. Илангаяа һүүлэй үедэ хэгдэһэн ажалыень илгажа тэмдэглэлтэй.

Хорин хоёрдохи съездын баталһан шэнэ Программые бэелүүлхын түлөө тэмсэл шэнэ шатада ороо. Энэ тэмсэл соогуур олон юумэ элирээ, олон юумэ тодороо. Шэнэ онол дүршэл олдоо. Габэшье алибаа ябууд зуурай, мүнөө үедэ таарамжагүй юумэнүүд элиржэ гараа. Партимнай энээн тухайда хэлэхэеэ түбэгшөөгөөгүй. Ёһото марксиска парти алдуу дутуугаа элирүүлжэ, улам хатуужадаг юм гэһэн Владимир Ильичэй заабариие хүтэлбэри болгон, мартын ба сентябриин Пленумүүд арадай ажахые хүтэлбэрилхэ шэнэ гурим зохёогоо, угаа ехэ экономическа реформын үндэһэ һуури бэлэдхээ.

Коммунизм байгуулга хадаа эрдэмэй хүсэн юм, тиимэһээ бүхы хэрэг эрдэмэй үндэһөөр бүтээгдэхэ ёһотой гэжэ парти онсо тэмдэглэнэ. Иимэ ехэ хэрэгтэ дураа хүрэһөөр лэ юушье хэжэ болохогүй.

Мартын болон сентябриин Пленумүүд манай экономикын хүгжэлтын гол гол асуудалнуудые шэнээр хаража үзөөд, коммунизм байгуулха тухай эрдэмдэ шэнэ, үндэһэн нэмэлтэ хэжэ хүгжөөгөө.

Хүдөө ажахыда, промышленностьда бүхы зорилгонуудые материальна ба моральна урмашуулгын үндэһөөр, шэнэ ёһоной түсэблэлгын һуури дээрэ, эрдэм наукын заабаряар, практикын дүй дүршэлөөр баримта хэжэ шиидхэхэ гэһэн шэнэ гурим тогтоогдоо. Предприяти, совхоз, колхозуудта ажахын асуудалнуудые шиидхэхэ үргэн эрхэ олгогдожо, олониитын эдэбхи үүсхэл улам бадаруулха арга боломжо байгуулагдаа.

Мартын ба сентябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд хадаа марксизм-ленинизмын экономическа теориие хүгжөөхэ, тэрэниие коммунизм байгуулгын шэнэ шатада зохилдуулан баяжуулха талаар толормо жэшээ.

Партиин һүүлэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд манай хүдөө ажахые, промышленностиие шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ бата үндэһэн, эгээ таарамжатай эрхэ байдал табижа үгөө.

Съездһээ съезд хүрэтэрхи хугасаа хадаа коммунизмын материальна-техническэ үндэһэ байгуулха, марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөхэ талаар илангаяа ашагтай, илангаяа үрэ дүн ехэтэй үе болоно.

Мүнөө хорин гурбадахи съездын үмэнэ ябанабди. Бүхы һанал бодолнай энэ ехэ хуралдаанда хандуулагданхай. Съездын шиидхэбэринүүд манай саашанхи ажал хүдэлмэриин туг, манай саашанхи тэмсэлэй зула болохонь найдамтай.

Ц. ОЧИРОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

Советскэ Союз Вьетнамһаа холошье һаа, тэрэнтэй хиллэдэгшьегүй һаа, манай орон Америкын эзэрхэг түримхэй добтолгодо харюу сохилто хэхэдэнь, Вьетнамай Демократическа Республикада бүри ехээр туһална. Энэ туһаламжа манай хани харилсаанай алишье талаарнь—сэрэгэйшье, мүн политическэ болон экономическашье талаарнь үзүүлэгдэнэ. Бидэнэр Вьетнамай ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй саг үргэлжэ холбоо барисаатай, харилсаатай байдагбди. Һаяхан бидэнэр оршон байдал тухай дахин зүбшэн хэлсэжэ, обороноо хамгаалгадань, аха дүү оронойнгоо экономикоёо хүгжөөхэдэнь мүнөө тэмсэжэ байгаа вьетнам арадта туһалха саашанхи бодото хэмжээнүүд тухай зүбшэн хэлсэбэбди.

Бүхы оронноймнай ажалшад митинг, демонстрацинуудые эмхидхэжэ, Вьетнамда США-гай империализмын эзэрхэг түримхэйгөөр хэһэн добтолгын урдаһаа эсэргүүсэн зэбүүрхэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Эрхэ сүлөө тээшэ вьетнам арадай зориһон хүсэл эрмэлзэлые США-гай дараха гэдэг һэдэлгэнүүд бүтэхэгүй байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь хэлээ. Ази доторхи бусад событинууд тушаа хэлэхэ зуураа, Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглээ: Индонезидэ түрүү хүнүүдые мүрдэжэ мушхэжэ үргэлжэлһөөр, мүн Зүүн Урда Ази дотор Лаос ба Камбоджодо эсэргүү сэрэгэй ябуулганuудай улам үргэдхэгдэхэ аюул бии боложо байна. Империализм болбол сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй нэгэдэлые бутаруулха гэжэ оролдоно. Орон бүхэн доторхи дотоодын хархис этэгээдүүдые дэмжэн бэхижүүлхэ гэжэ оролдоно. Энэ хадаа харатай муухай тактика мүн. Энэ тактикада эсэргүү зохихо зэргын харюу сохилто үгөөгүй һаа, арадуудай сүлөөрэлгын тэмсэл, бүхы революционно хүдэлөөн ехэхэн хохидолдо орожо болохо байна.

Тиимэһээ бүхы дэлхэйн коммунистнуудай нэгэдэлые, революционно сүлөөрэлгын бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые, дэлхэйн түрүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ шухала гээд дээрэ дурсагдаһан ушарнууд дахин дахин гэршэлнэ гэжэ Л. И. Брежнев хэлэбэ.

Европодохи байдал тушаа хэлэхэ зуураа, Л. И. Брежнев иигэжэ тэмдэглээ: олон миллион хүнүүдэй амиһые хорооһон дэлхэйн хоёр дайнуудые Германиин милитаризм үүдхээ юм гэжэ арадууд һанажа байна. Арадууд хадаа Баруун Германиин империалистнуудай үһөөрхүү муухай эрмэлзэлгэнүүдэй урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байна. Советскэ Союз, социалис бусад оронууд хэлбэришэгүй тодо хараа шугам баримтална: ФРГ-дэ ямаршье янзын ядерна зэбсэг үгтэхэ ёһогүй. Баруун Германиин милитаристнуудай гарта ядерна зэбсэг оруулха али бүхы боломжонууд яг хаагдаха ёотой. Иимэ хорюул хэхэ гээшэ бүгэдэ ниитын эб найрамдалай, бүхы арадуудай аюулгүй байдалай аша туһада айхабтар хэрэгтэй юм.

Үгынгөө түгэсхэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь иигэжэ хэлээ:

Хани Монгол орондо ерэжэ, танай арадай түйлаһан амжалтатай танилсаһандаа манай делегаци ехэ баяртай байна. Танай арад зон өөрынгөө Арадай-Революционно партиие тойрон, Ю. Цэдэнбал түрүүтэй партиингаа Центральна Комитедые тойрон нягтаар жагсанхай.

Уласхоорондын байдалай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй, социализм байгуулгын асуудалнуудаар, империализмда эсэргүү хамтын тэмсэлэй бүхы асуудалнуудаар бидэ аб адли үзэл бодолтой байнабди гэжэ эдэ удэрнүүдтэ Монголой Арадай Республикын парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө, советскэ делегаци дахин элеэр мэдэбэ. Энэ хадаа совет-монгол хани барисаан бата бэхи үндэһэ һууритай байна гэжэ баһа гэршэлэн харуулна.

Коммунист тухай хөөрөөн

НАҺААРАА МАЛШАН

Аяар 1939 ондо арбан таба наһатайдаа Гүнсэн Цыбикова артелиингээ аха заха, ажалша бэрхэ малшадые дахажа, үнеэ һаажа, ажалайнгаа намтарта эхи табиһан юм. Тиихэ үедэ, илангаяа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ һаалишан зондо бүришье һаа хүндэ хүшэр байгаа. Үнеэгээ һаахаш, үбһэ һолоомоёо аяар холоһоо шэрэхэш, түлеэндээ ошохош. Үхэршэн, тугалшан гэжэ тиихэдэ байдаггүй һэмнай.

Гүлмэр залуу Гүнсэн басаган эдэ бэрхэшээлһээ заашье тунхарягүй. 1954 он болотор ото һаалишанаар хүдэлөө. Эрхимэй эрхим һаалишан, үнэн сэхэ, эдэбхи үүсхэлтэй коммунист гэжэ ходо тоологдожо ябана. Арба нэгэн жэлэй саада тээ партийна эхин организаци нүхэр Цыбиковае хонин ажалда хүдэлхыень эльгээһэн юм. Тэрэ гэһээр анхан колхоздоо, мүнөө Хэжэнгын совхозой хонин ажал дээрэ хүдэлжэл ябана.

Хонишоной мэргэжэл мүн лэ амжалтатайгаар шудалаа. Эрхим ажалай түлөө жэл бүхэндэ магтаалда орожо, солоёо дуудуулжа ябадаг. Хонишод хоорондын республиканска мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, үнгэрһэн жэлдэ ехэ амжалта түйлаа юм. Гүнсэн Цыбикова арба гаран хурьга ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абанхай. «Буряадай АССР-эй эрхим хонишон» гэһэн алдар нэрэдэ хүртэжэ, зуун түхэриг мүнгөөр шагнагдаа.

Гүнсэн Цыбикова гансал хонин һүрэгөө дахаад, урдахи ажалаа хараад ябадаг хүн бэшэ. Харин ниитын хэрэгтэ шударгыгаар хабаададаг. Мүнөө совхозойнгоо 4-дэхи фермын партийна эхин организациин бюрогой гэшүүн. Тээмэндэ үнгэрһэн Хориин районо партийна конференци дээрэ нүхэр Цыбикова райкомой гэшүүнээр һунгагдаа. Хүндэтэйшье, эрилтэ ехэтэй, харюусалгатайшье ниитын уялга ха юм даа. Үшөө тиихэдэ агитатор даабаритай.

Мүнөө коммунист Гармажап Банзаргашеевтэй 510 эхэ хони харууһалжа байна. Байра байдалынь дулаан, саб гэмэ түхеэрэлгэтэйгээр шэнэ түл абалгые хүлеэжэ, мүнөө түрүүшынгээ хурьгадые түлжөөжэ эхилбэ.

Хонин бүхэнһөө хурьга абаха, толгой бүриһөөнь 3,5 килограмм ноохо абаха уялгатай. Эдэ хоёр коммунист хонишод хэлэһэнээ дүүргэхэ, зориһондоо хүрэхэ ажалша бэрхэ малшад шуу.

Х. ЖАМСАРАНОВ,
совхозой 4-дэхи фермын парторганизациин секретарь.

ЭКОНОМИЧЕСКА У...

КОММУНИЗМ байгуулха үедэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэриин ехэ бүтээсые материальна, моральна урмашуулга хэрэглэдэг болохо байха гээд КПСС-эй Программа дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1965 он) Пленум энэ Программа хүтэлбэри болгон, предприятинуудые, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдые бүри ехээр урмашуулдаг, экономическа шухала түлхисэ болохо ашаг олзо, сэн тогтоолго, шан, кредит мэтэнүүдые бүри һайнаар хэрэглэдэг болохо зорилго табиһан байна. Экономическа урмашуулгын гуримые һайжаруулха тухай Пленумэй хараалһан түсэб хадаа промышленность хүтэлбэрилгые һайжаруулха, түсэблэлгэ нарижуулха, ажахын тоосоо бэхижүүлхэ хэмжээ ябуулгануудай нэгэ шухала һалбаринь боложо үгэнэ. Социалис индустри хүгжөөхэ мүнөөнэй эрхэ байдал, уг зорилго тиимэ хубилалта хэхэ эрилтэ табина.

I.

Үйлэдбэришэдые зүбөөр залан ударидаха гээшэ ажахын социалис ёһоной хүтэлбэриин гурим бэелүүлхэ гэһэн удхатай. Тиихэдээ гүрэнэй туһада хэгдэһэн юумэн предприяти, хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ ашагтай байха зэргэтэй гэхэтэй хамта, мүнө үедэ энэ гурим үшөөл хүсэд бэшээр хэрэглэгдэнэ.

Тиин экономическа урмашуулгые шэнэ гуримаар эрхилхэдээ, гүрэнэй, предприятинуудай, хүдэлмэрилэгшэдэй талые яажа харалсаха ёһотойб?

Предприятинуудай, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй түсэбтэ даабаринуудые ехээр абахадань, материальна урмашуулгын фондһоо, социально-культурна хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байрын барилганuудай фондһоо ашань харюулагдаха болоно.

Нэмэлтэ олзонуудһаа эдэ фонднуудта һомологдохо мүнгэнэй хэмжээн жэлэй түсэб соо хараалагдаһанай ёһоор продукци ехээр худалдадаг болоһонһоо (гэхэ гү, али ашаг олзын хэмжээнһээ) гаргашаяа харюуласын хэмжээнһээ) дулдыдаха юм. Тиимэһээ түсэбэй ехэ байха тудам, коллективынь материальна бүри ехээр урмашуулагдаха болоно. Энэ хадаа предприятинууд дээрэ үйлэдбэриингөө фонднуудые, хүдэлмэриин хүсэ, материальна хэрэгсэлнүүдээ, мүнгэ зөөриеэ бүрин ашаглахые хараалһан үлэмжэ һайн түсэб зохёоходо түлхисэ боложо үгэхэ бшуу. Мүн баһа түсэб соо хараалагдаһанай ёһоор, продукциин показательнуудые саашадань һайжаруулхада, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэһэнэйхиһээ ехээр урмашуулагдаха болоно.

Арадай ажахыда, улад зондо хэрэгтэй соонь промышленностиин продукци гаргахыень гүрэн хүсэнэ. Бүтээн гаргаһан продукцияа худалдаад, хэды шэнээн ашаг олзо абаһаарнь предприятинуудай ажал ябуулгые сэгнэбэл, энэ зорилго шиидхэлгэдэ туһалха байна. Эд хэрэглэгшэдтэ хэды шэнээн продукциин худалдаһанһаа дулдыдадаг хадань, эдэ показательнууд предприятинуудай ажалай үрэ дүнгые тодорхойлно. Үйлэдбэрилэгдэһэн зүйлнүүдэй хэрбээ худалдаан болоогүй һаань, продукци худалдалгын ба ашаг олзын хэмжээн доошолхо болоно. Предприятинуудай элдэб продукци «нюдэ балай» гаргахадань «туһатай» байдаг һааб даа. Теэд мүнөө тиимэ ушар усадхагдахань гээшэ. Олониитэдэ шухала хэрэгтэй, дэлгүүр дээрэ худалдагдаһан лэ продукци предприятиин тоосоондо оруулагдажа, коллективүүдэй материальна урмашалай хэмжээ дээшэлүүлхэ байна.

Оптово үнэ сэнгэй туһаламжаар предприятинууд шэнэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха гэжэ оролдодог болохо юм. Үйлэдбэришэдэй, эд хэрэглэгшэдэй алинайньшье ашагтай байхаар лэ тэдэ шэнэ зүйлнүүдтэ оптово сэн тогтоогдохо. Харин хуушарһан гү, али техническэ талаараа муу шанартай зүйлнүүдтэ доогуур сэн тогтоогдохо болоно. Тиихэдэ предприятинууд ахир зүйлнүүдые гаргахаяа болижо, һайн шанартай хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг болохо. Түсгаар нэмэлтэ сэн тогтооходо, бүтээн гаргагдадаг продукциин шанар һайжаруулагдаха ушартай.

Промышленна предприятинууд гол ба эрьесын фонднуудые гэхэ гү, али машина, түхеэрэлгэнүүдые, үйлэдбэриин талмайнуудые, материал болон бусад хэрэгсэлнүүдые һайнаар ашаглаха талаар экономическа үрэ ехэтэй арга боломжо мүнөө үты байна. Иимэ дутагдалые усадхахын тула үйлэдбэриин гол фонднуудай, мүн эрьесын хэрэгсэлнүүдэй түлөө, тэдэнэй үнэ сэн... жэшээгээр, гүрэнэй бюджедтэ... саггаа оруулагдажа байха түлб... тогтоогдохоор хараалагдана. Ур... шуулгын шэнэ гуримай ёһо... гаргашаяа харюуласын хэмж... тоолон тодорхойлходоо, ашаг... зыень гол фонднуудай ба э... сын хэрэгсэлнүүдэй дүнгүүдтэ... баажа гаргаха болоно. Тиих... эрьесын фонднуудые һайнаар... рэглүүлхэ түлхисэ боложо ү... бшуу.

Бусаалтагүй, бюджетнэ гү... маар предприятинуудта мүнгэ... молдог байгаа һаа, харин м... ашаг олзынь жэшээгээр, мүн у... болзортой кредидэй тоосоо... һомолбол, тэрэ мүнгэн бүри а... тэйгаар хэрэглэгдэдэг бол... Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэ... предприятинуудаа үлэмжэ ам... татай, ашагтайгаар һэльбэн... нэдхэхыень, шэнэ шэнэ барилга... соонь ашаглалгада оруулхы... баадхаха байна.

Үшөө тиихэдэ хүдэлмэридөө... лодоһо гаргаһанай түлөө, ажа... хэлсээнэй гурим эбдэһэнэй т... промышленна предприяти... транспортна, проект табидаг... ухаалан зохёодог эмхинүүд... риальна бүри шангаар хэһээгд... болохо. Тиигэжэ гарзаяа бүт... хэдэнь яла түлэхэдэнь ашаг... зо заатагүй хорохо байна бшу...

Экономическа урмашуулгын... рим нарижуулан һайжаруул... хараалагдаһан хэмжээ ябуулг... дай гол түлэбынь иимэл даа... дэниие хамта дээрэнь хаража... бэл, ямар байхаб?

Экономическа урмашуулгын... нэ гуримда ороод байхада, т... тэ үлэмжэ ехэ даабаринууд... дүүргэгдэхэ. обществын эри... жэшээгээр продукци бүтээн... гагдаха, ашагтай шэнэ зүйл... бүтээгдэн гаргагдадаг болохо,... дукциин шанар һайжаруулаг... үйлэдбэриин фонднууд һай... ашаглагдадаг, капитальна х... мэридэ һомологдоһон мүнгэн... банаар гаргашалагдадаг бол... түсэбэй журам сахигдаха. Эд... гэдын туһаар ашаг олзо дээша... продукциин худалдагдаса, г... шануудай харюулагдаса һа... жа, коллективүүдые материа... талаарнь урмашуулгын хэм... дээшэлхэ болоно.

Эдэ зүйлнүүд экономическа...

АРМЕНИИН СТАНОК БҮТЭЭГШЭД

Арменидэхи станок бүтээдэг Кироваканска завод гаргадаг продукциингаа номенклатурые үргэдхэнэ. Иимэ станок Брнодохи, Лейпцигтэхи уласхоорондын выставкэнүүд дээрэ табигдаһан юм; гадаада гүрэнүүдтэ гаргажа худалдахын тула һаядаа тэрэнь бүтээгдэдэг болохонь.

Тэрэшэлэн 4В721 модель—детальнуудта нүхэ гаргаха, хонхойлгохо түхеэрэлгэтэй, түгэс оньһожоруулагдамал станок хабсаргагдажа дүүргэгдээ. Энэнь ондоошье янзын хүдэлмэри хэхэ (жэшээлэн хэлэбэл, материалнуудые электрын ашоор зүһэжэ болохо) юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь-хабсаргагша Ваник Мурадян 4В721 моделиин станок хабсаргаад, хүдэлгэхөөр бэлдэжэ байна.

АПН-гэй фото.

ҺУРАГША БАГША ХОЁР

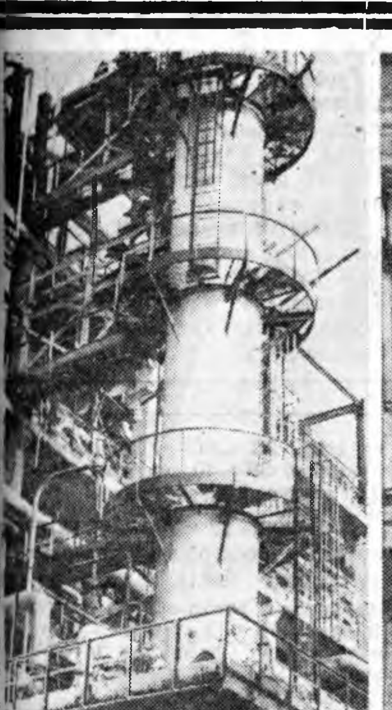
Нүхэд тухай хэдэн үгэ

Арадай ажахыда эрхим шанартай продукци үгэхэ зорилго урдаа табиһан хүдэлмэришэд Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй цех, бригада бүхэндэ үдэр бүри олошоржол байдаг. Ажалай юрын мэргэжэлтэй Г. А. Котоненко А. И. Песков хоёр эдэнэрэй тоодо оролсодог. Эдэ хоёр нүхэд вагонно-комплектовочно цехэй нэгэ станок дээрэ хоёр халаанда хүдэлдэг юм. Тиихэдээ эдэнэрэй алиниинь алин гэшэгүй, халаан бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэһэн лэ байдаг.

Григорий Алексеевич хори найман жэлэй туршада токарёор ажаллажа ябана. Үнгэрһэн энэ үе соо нүхэр Котоненко өөрынгөө баян дүршэлдэ хэды олон токарьнуудые һургажа гаргаа гэжэ һананат? Александр Иванович арбаад жэлэй саада тээ нүхэр Котоненкын һурагша байһан юм. Харин мүнөө һурагша багша хоёр нэгэ станок дээрэ ажаллажа ябахадаа, өөрынгөө дүршэлдэ залуу үетэниие һургажал байдаг.

КПСС-эй XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоһон эдэнэр халаан бүриингөө даабариие эрхим сэгнэлтэтэйгээр дүүргэхэһээ гадна, түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэнэ.

В. КРЫЛОВ.

Татарай химиин аха захань болохо Казаньдахи органическа синтезэй заводой барилгашад, хабсаргагшад, ашаглагшад ехэ амжалта туйлаба. Эдэнэр олон hара соо оролдосотой нэтэрүүгээр ажаллаhанай ашаар Казаниин полиэтиленэй түрүүшын партиие үйлэдбэрилэн гаргаа. Казань хото саашадаа химиин иимэ шухала продукци үйлэдбэрилэн гаргагшадай нэгэн болохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша аппаратчик Александр Качуров (түрүүлэн hууна) оньhон түхеэрэлгын хүдэлсые хинан хаража байна.

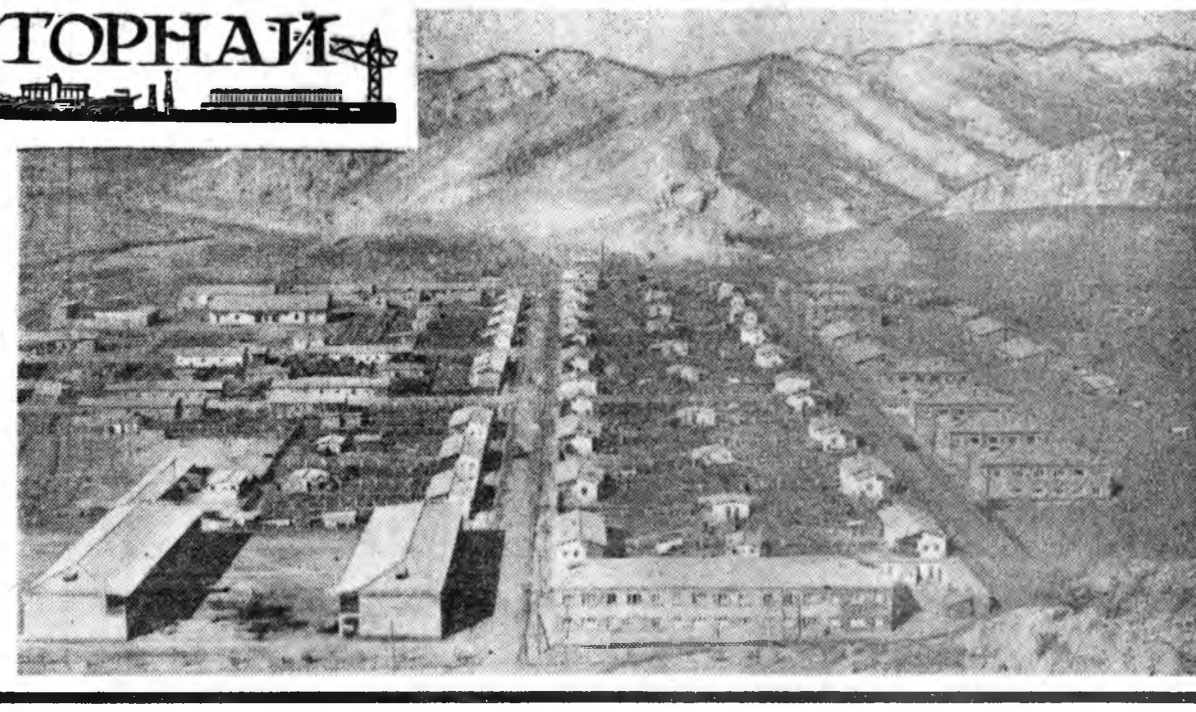
ТАСС-ай фотохронико.

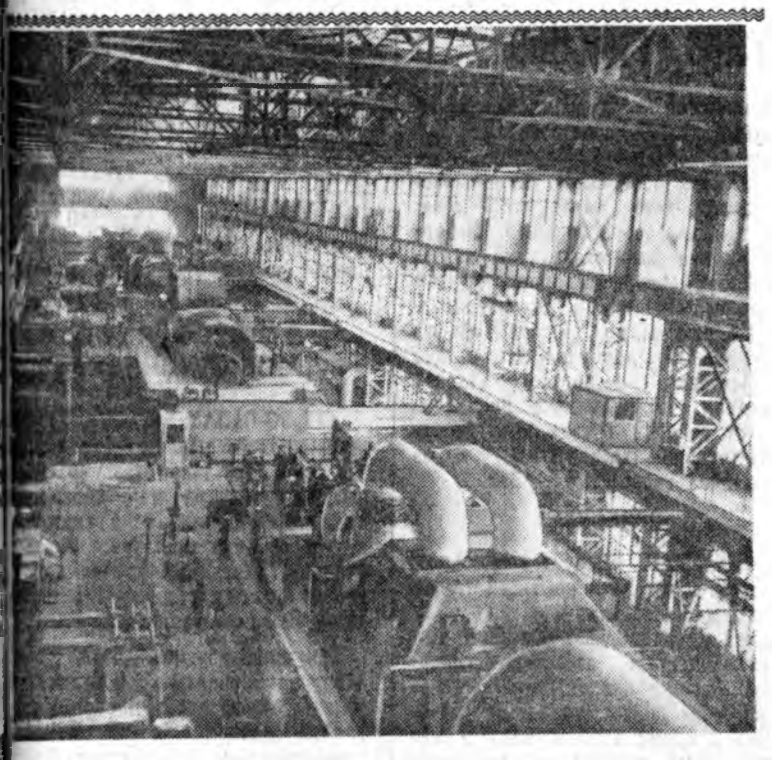
СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

УЗБЕГЭЙ ССР. Гузар-дарья мүрэн дээрэ уhалалгын ехэ барилга хэгдэжэ байнхай. Пачкамарай хаалтын тогтоомол сөөрэм 280 миллион кубометр уhа багтааха. Харшинска талын 15 мянган гектар газар уhалха шадалтай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пачкамарай хаалтын барилгашадай тосхон.

ТАСС-ай фотохронико.

Иссык-Куль нуурай эрьеэр, Тянь-Шаниин хадануудаар шэжэм утаhа татуулhан Фрунзын ТЭЦ-эй 5-дахи агрегат 100 мянган киловатт электрын элшэ хүсэ үгэхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Фрунзын ТЭЦ-эй машинна зал.

ТАСС-ай фотохронико.

БЭРХЭДЭ hУРГАХЫН ТҮЛӨӨ...

Бишыхан ном тухай бишыхан hанамжа

hҮҮЛЭЙ ҮЕДЭ буряад хэлэн дээрэ шүлэгэй номуудай тон хомор гарадаг болоhон ушар тухай уншагшадшье хэлсэжэ эхилээ. hайн шүлэгүүд хомор лэ бэшэгдэнэ гээшэ бэзэ, харин муу шүлэгүүдые номой хэблэл анхарнагүй, эрилтэ ехэтэйгээр хандажа, голоод бусаана ха гэhэн харюунуудые; тобшололнуудые соносожо болохот. Нэгэ талаhаа энэ зүбтэйшье юм бэзэ. Нүгөө талаhаа, даншье тиимэ бэшэ. Бүхэли гурбан боти болохо шүлэгүүдэй (бидэ муу шүлэгүүдые хараадаа абанагүйбди) дэбтэр үбэртэлhэн бэлигтэй залуушуул редакцинуудаар ябажа байдаг. Газетэ, журналай редакциhаа Буряадай номой хэблэл руу хэхэ алхамынь ехэнхи ушарта та арба, арбанhаашье үлүү жэл утатай болошоно. Халагламаар лэ ушар даа.

Тиимэhээл «Бэрхэ Бата, эрхэ Батаадай» гэжэ hурагшын дэбтэртэй жэшээлжэ Гунга Чимитовэй хүүгэдэйшье шүлэгүүдэй номхоной гарахада баясангүй байхаар бэшэ...

Чимитовэй гуурhан дороhоо нилээд олохон номууд hубарла, сэхынь хэлэхэдэ, hүүлэй арбан жэл соо энэ поэдтэл тоогойнгоо талаар олон ном гаргаhан хүн, хай даа, олдохогүй хаш. Энэ ушар hайшаалтайшье юм бэзэ. Теэдшье номхон соо багтаhан арбан шүлэгхэнүүдынь буряад поэзимнай хүгжэлтын шэнжэ болохо рифм, толгойн холболтоор өө мөөгүй табяатай, удхынгаашье талаhаа ульгам хурдан, ургаха ябаа улаан бургааhадта ухаашье нэмэхэ, hургаалшье үгэхэ аргатай байhандань hэжэг түрэлтэгүй. «Ямар нэрэ үгэлтэйб» гэжэ угаа зохидхон, hонор солгёон шүлэгhөө эхилээд, «сэбэр арюун шарайтай, сэхэ hайхан абаритай» үхибүүдэй дуратай толи гэрэл тухай хөөрөөн хүрэтэр уншаад үзэгты-hонирхолтойшье, анхаралтайшье, урмашалтайшье байна. Илангаяа номдо нэрэ үгэhэн «Бэрхэ Бата, эрхэ Батаадай» гэжэ нилээд ута шүлэг онсо илгарhан: тэрээн соо муу, hайн хоёр хүбүүд тухай хэлэгдэнэ. Эрхэлжэ хэбтэдэггүй Бата үндэрлэжэ садахадаа, үдэ багта гэрhээ гарадаг Батаадайдал адли бэшэ.

Тиимэhээл:

Нэгынь богонёор Бата,
Нүгөөдынь утаар татаарай:
Бэрхынь нэрэ—Бата,
Эрхынь нэрэ—Батаадай.

Энээнhээшье хурса мүрнүүд. бадагууд соо олон олдохо байhандань hэжэг бү түрэе. Арбан шүлэгүүд тухай үшөөшье олые хэлээд яалай. Харин номой юрэнхы байгуулбари, шэмэглэл тухай тогтомоор. Нэгэдэхеэр: hүүлэй жэлнүүдтэ манай Буряадай номой хэблэлээр гарадаг хүүгэдэй номуудта ороhон шүлэгүүд гү, али рассказууд юундэшьеб доторой удхын сюжедэй геройнуудайнгаа талаhаа хоорондоо огто холбоогүй байдаг. Тиимэhээ хайша хэрэгээр согсолhон, элдэб хэмжээндэ бэшэгдэhэн юрэл шүлэгүүд болоод дүүрэшэнэ. Мүнөөнэймнай эдир уншагшад ганса түрэл хэлэн дээрээ бэшэ, харин ород хэлэн дээрэ хүүгэдэй номуудые адли уншалсаhаар үдэнэ бшуу. Тиигэн гэhээнь, Москвагай «Детский мир», «Детгиз» хэблэлнүүдээр гаргагдаhан номуудынь рассказhаа рассказда гү, али шүлэгhөө шүлэгтэ шэнжэдэг нэгэ геройтой, холбоотой сюжедтэй, анхарма абьяастайгаар бэшэгдэhэн байшаха бшуу. Энээн тухай ехэтэл бодожо үзэмөөр гэжэ hанагдана. Г. Чимитовэй номхон энэ талаhаа жэшээ боложо үгэнэ бэшэ гү?

Полиграфиин талаhаа түхеэрэлгэ муутайбди гэhэн шалтаг баридаг гээшэ аабзабди. Теэд Москвагай хэблэлээр гараhан номуудые оршуулхадаа (жэшээлхэдэ, «Занадан Жэмбүүр», «Энэдхэг үльгэрнүүд» болон бусад номуудые hанамя) эхыень hажаалгажа яhала гоёор шэмэглэнэ бэшэ гүбди? Улаан-Үдэ хотодомнай шэнэ типографи тон hаяын сагта ашаглалгада оруулагдахаяа байна. Эдэ ушарнуудые хараадаа абаа hаамнай, нилээд эрилтэ номой хэблэлдэ табилтай болохо.

Гунга Чимитовэй номые залуу уран зураашан Олег Цыремпилон шэмэглээ. Теэд тэрэ даалгагдаhан ажалдаа даншье hаа тунайшаар хандаа байна. Хабтаhан дээрэнь алишье шүлэгтэнь сэхэ хабаагүй үүлэн дээрэ hууhан хүбүүн зураатай. Тэрэнииень харахадаа үүлэ зайдалаад, үлгэн дэлхэйтэй танилсажа ябаhан үлүү гарама hубэлгэн хүбүүн тухай үльгэр гү гэжэ hэжэглэмээр. Теэд тиимэ юумэн ном сооhь алга. «Харагша hай» гэжэ шүлэгтэ Ильичэй бүрүүл. бишыхан фото зураг хабсарhан ушарынь ойлгогдоногүй.

Тобшолол хэлэхэ юумэмнай гэхэдэ, иимэ хайхарамжа, халуун сэдьхэл багатайгаар хэблэhэн номоорнай үхибүүд хэр лэ бэрхэдэ hураха ааб гэhэн асуудалай бии болошоhондонь бү гайхая.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

БАГШЫН ГАБЬЯА

Марк Александрович Филиппов. Хэн бэ энэ? Юрын багша, 40 жэлдэ дуратай мэргэжэлээрээ хүдэлhэн хүн.

«Ямар нютагай болохобта. Марк Александрович? — гэжэ асуухада: — Боохоной аймагай (Эрхүүгэй область) Эрхэдэй нютагайлби даа» гээд харюусадаг. Арюун ажабайдалайнь харгы зам мүн лэ эндэhээ hабагша татан зурыгаа бэлэй. Нүхэр Филипповэй ажабайдалайнь харгы зам гэхэдэ: эхин hургуули, Эрхүүгэй университет, коммунын үедэ багшалhан, тиигээд баhа университет. Тэрэнээ 1930 ондо дүүргээ hэн.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо Марк Александрович Буряадай республикын hургуулинуудта багшалhан, нилээд удаан саг соо директорэйшье тушаалда ябаhан байха. hургажа гаргаhан hурагшадынь мүнөө тоогүй олон гээ hаа, алдуу болохогүй. Тэдэнэй олонхинь багшын мэргэжэлтэй нүхэсэнхэй. Яhала урагшатайгаар багшалжа байhан шабинартаа Марк Александрович тэнсэлгүй ехэ туhа хүргэжэ, дүй дүршэлэйнгөө дундаршагүй баялигhаа дээжэлэн хүртүүлжэ ябадаг юм.

Гадна шэнэ hонин, урдань хэрэглэгдээгүй зүйлнүүдые хүдэлмэридөө ехэ наринаар хэрэглэжэ ябахые оролдодог. Мүнөө Марк Александрович Улаан-Үдын экспериментальна классуудые хүтэлбэрилнэ. Тиигэхэ забhартаа ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Оло дахин аймагай Советэй депутадаар hунгагдаhан, республикынгаа гэгээрэлэй министерствын ба багшанарай училищиин партийна эмхинүүдые хүтэлбэрилэлсэhэн, мүн Монголой Арадай Республикын багшанарай съездэ хабаадалсаhан байна.

Буряадай АССР-эй. РСФСР-эй hургуулинуудай габьяата багшын, «Арадай гэгээрэлэй эрхим багшын» хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Марк Александрович 60 наhанайнгаа жаргал эдлэжэ, 40 жэлэй туршада үхибүүдые hургажа, зүб лэ харгыда оруулжа ябаhан алдар габьяатай.

Л. ПАСТЕРНАК.
багша.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Марк Александрович Филиппов мүнөө жэлдэ дүүргэхэ hурагшанаа Бальжима Тугутова Светлэна Баяндуева хоёртой hуралсалай талаар хөөрэлдэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТАБАДАХИ ТҮБИИН БУРУУШААЛГА

Уласхоорондын харилсаа байгуулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхэ Австралиин ассоциациин президиумэй гэшүүн Уильям Голлан hаяхан Москва ерээ. Эхэ орондоо ажаhуудаг эб найрамдалай тала барисалдай ажал-ябуулга тухай, Вьетнамда эсэргүү США-гай дайе буруушаадаг австралиинхидай тэмсэл тухай хөөрэхыень корреспондент Л. Голубев господин Голланиие гуйба.

— Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг австралиинхидай хүдэлөөндэ олон хүнүүд—хүдэлмэришэд, интеллигентнэр, студентнүүд, университедүүдэй, колледжнүүдэй профессорнүүд, санаартан (священнигүүд) хабаадалсана. Уласхоорондын харилсаа байгуулхын, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэхэ ассоциаци эмхидхэхэ зорилготой эмхидхэлэй конгрессэй жэлэй урда Сиднейдэ зарлагдаhанhаа хойшо эб найрамдалай хүдэлөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрээ. Эб найрамдалай түлөө, бүхы оронуудтай, тэрэ тоодо социалис оронуудтай, хани барисаа байгуулхын түлөө, амгалан ёhоор зэргэ оршолгын түлөө эрид шуудтэмсэхэ тухайдаа национальна элдэб эмхинүүд, партинуудые түлөөлhэн 1000 гаран делегадууд мэдүүлhэн байна. Ядерна зэбсэг тараалгые хорихо, Австралиин газар дээрэ ядерна баазануудые байгуулхагүй гэжэ конгресстэ хабаадагшад сэхэ мэдүүлээ. Австрали бусад оронуудай хэрэгүүдтэ хамааралсаха ёhогүй, ондоо гүрэнүүд руу сэрэгүүдээ эльгээхэ зэргэгүй гэжэ ассоциаци соносхоо.

1 миллион 500 мянга гаран гэшүүдhээ бүридэдэг Австралиин профсоюзуудай совет манай ассоциациие дэмжэнэ. Орон соогоо хоёрдохи hуури эзэлдэг лейбористнуудай парти ассоциациин үүсхэлээр хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудта хабаадахыень өөрынгөө гэшүүдтэ зүбшөөгөө. Мүнөө Австралиин парламентын 20 шахуу депутадууд манай ассоциациин президиумдэ хабаадалсана.

Вьетнамда дободhон америкынхидэй дайнда хабаадалсаха гэhэн Мензисэй правительствын шиидхэбэридэ харюу болгон, Австралидахи эб найрамдалай тала баригшадай зэргэдэ олон хүнүүд нэмэжэ ороод энэ хорото дайнда Австралиин ямарааршье туhалаа hаань, эсэргүүсэн тэмсэхээр бэлэн байhанаа мэдүүлбэ.

Урда Вьетнам руу Австралиин нэгэ батальон сэрэгэй эльгээгдэhэнэй эли болоходонь, ороной олон городуудта ехэ демонстрацинууд болоhон юм. Австралиин сэрэгүүдые Вьетнамhаа hөөргэнь гаргажа абаашахыень демонстрацида хабаадагшад баадхаа. «Манай хүбүүдые абарагты» гэhэн эхэнэрнүүдэй организаци Вьетнам руу Австралиин хүбүүдые бу абаашагты гэhэн митингнүүдые эмхидхээ бэлэй. Австралиин эхэнэрнүүд үхибүүдээ алуурша болгохо гү, али үхэhэн бэетэй хуурсагыень гэртээ асарха дурагүй.

Австралиин правительствын бодомжогүй ябадал урдань политикада хамааралсадаггүй хүнүүдые ниитын хэрэгтэ элсүүлэн хабаадуулба.

Австралиин олон хүн Вьетнамда алуулаа, бэе муутай болоhон залуушуул орондоо бусажа эхилээ гэжэ мэдэхэдээ, орон соохи байдал бури түгшүүрилтэй болоо. Мензисэй правительствын ямар аюултай замда ороhыень хүнүүд ойлгоо.

Орон соо хараа бодолой арсалдаан гараад, ниитын шэнжэтэй болонхой. Вьетнамда эсэргүү хархис дайн тухайда эндэхи газетэнүүд ходо бэшэнэ, телевидениин комментаторнууд хөөрэнэ, залуушуулай митингнүүд дээрэ, клубууд соо зүбшэн хэлсэгдэнэ. Индохитадта США-гай хэжэ байhан дайе, тэрээндэ Австралиин хабаадалгые буруушаадаг тухайдаа 13 епископ мэдүүлээ. Орон доторхи hүзэгтэнэй 55 процентнi тэдэ ба бусад епископуудтэ шүтэдэг байна. Вьетнам хүдэр солдат боложо ошохоёо арсаhан hүзэгтэн бүхэниие дэмжэхэбди гэжэ пресвитерианай hүмэ тусхайлан мэдүүлээ.

«Вьетнамдахи дайе буруушаагшадай комитет» гэжэ эмхидхэлдэ хабаатай залуушуул буруушаал мэдүүлхэhээ гадна, мүн Аделанда, Брисбейн, Сиднейдэ hүүмгэ демонстрацинуудые хэhэн, США-гай посольство руу дабшалга эмхидхэhэн байна.

Мензисэй полици hаяхан Сиднейдэ хэдэн демонстрантнуудые барижа хаагаа. Мүнөө Австралиин хархисууд фашис гүхэлэй жэжэ эмхинүүдые, жэшээнь, «Австралиин лигэ», «Демократическа лейборис парти», «Уставшуудай холбоон» гэхэ мэтые дэмжэн дэбэргэжэ байнхай. Тэдэ эмхинүүдтэ хабаатай хүйхэрнүүд дайн сэрэг буруушааhан демонстраци, митинг болон арсалдаануудта hаад хэхые оролдоно. Ороной улад зон фашис бүлэглэлнүүдэй ябуулгые таhалдуулна.

УРМАШУУЛГА

шуулгын хэрэгтэ туhатай түлсэ боложо, предприятинуудай, дэлмэрилэгшэдэй гүрэнэй талые ляар харалсаха арга олгохо йна.

II.

Гэбэшье хэгдэhэн ажалай хэмэгээр, шанарай жэшээгээр хуарилдаг экономическа гуримтай циалис ажахыда ондоо нэгэ шула асуудал шиидхэгдэхэ ёhотой: алдаа адли амжалта туйлаhан ллективүүдые адли тэгшээр уршуулгын гурим хүсэндэнь хүркэ хэрэгтэй.

Ашаг олзын, продукциин хуадагдаhанай, гаргашануудай хаулагдасын жэшээгээр предприяуудай хүдэлмэри сэгнэхэ, хүдэлрилэгшэдые материальна талаар машуулха ябадалhаа үйлэдбэн экономическа шэнэ гуримууд дэhэлнэ. Тиихэтэй хамта эдэ гарнуудай хэмжээн зүйл зүйлэй родукциин оптово үнэ сэнгүүдээр эхидэз тодорхойлогдохо байна. Оптово үнэ сэнгүүдэй талаар улсын ехэ шалгалта арбан жэй саана, 1955 ондо, үнгэрэгдөө лэй. Энэ үе соо элдэб зүйлнүүе үйлэдбэрилгын гаргаша тэгэ бэшээр хороогдоhон, салин хүлн нилээд үргэгдэhэн, олохон шэзүйлэй продукци гаргагдадаг лоhон. Энэшье, мүн бусад шалтаанhаа зарим эдлэл хэрэгсэлудай, предприяти ба hалбариудай гаргашаяа харюулар бэшэ ябуулганууд мүнөө промышленностьда хэгдэдэг байна. үхы промышленна предприятиудай 20 тухай процентнь гарзаайгаар хүдэлнэ.

Мүнөө зарим предприятинууд ааг олзотойгоор, гаргашаяа хаулан хүдэлдэг, харин бусад зам хэhэн хүдэлмэриингөө шанара дулдыдангүй, дан гарзатайар ажалладаг байна. Тиихэдээ аг олзын, гаргашаяа харюуланнь показательнууд материальна машуулгын дан найдамтай хэм жүүр бэшэ байhаниинь харагда.

Харин ашаг олзын, гаргашаудаа харюуласын, продукци худалгын показательнууд лэ предприятинуудай арьбан, ашагтайар хүдэлhыень харуулжа шадаха, ймэhээ бүтээгдэhэн продукцида тово үнэ сэн хэрэглэhэнэй ашаар ллективүүдые урмашуулха бодото хэм хэмжүүрнүүд боложо шадаха. Тиимэhээ КПСС-эй ЦК-гай сентябриин Пленум сэн тогтоолгын гурим hайжаруулха зорилго табинхай. Энээнhээ уламжалан, промышленностьдахи экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда ехээр яаран тэбдэнгүй орохоор хараалагдана: 1966 оной январиин 1-hээ Москвагай, Ленинградай, Украинын, Ураалай ба ороной бусад районуудта зарим тэды туршалга хэгдэхэ; 1966 оной хоёрдохи хахадта шэнэ оптово үнэ сэнгүүдые тогтоохо, бүтээн гаргадаhан зүйлнүүдэй гаргашаяа ондо ондогоор харюулдагые зайсуулха зэргээр промышленностиин зарим hалбаринууд экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орохо; шэнэ оптово үнэ сэнгүүдые тогтоохо зэргээр промышленностиин бусад hалбаринууд 1967—1968 онуудта экономическа урмашуулгын шэнэ гурим бэелүүлжэ эхилхэ.

СССР-эй Госпланай дэргэдэ үнэ сэнгэй хэрэг эрхилдэг гүрэнэй комитет, мүн СССР-эй Финансын министерство промышленна продукциин шэнэ оптово сэнгүүдые яажа тогтоохо тухай дурадхал бэлдэжэ байна. Олониитэдэ ашагтайгаар хэгдэhэн хүдэлмэриин хэм хэмжээндэ үнэ сэнгүүдые дүтэрхы болгохоор хараалагдана. Тиихэдээ хэм соогоо хүдэлжэ байhан предприятинуудай фондын түлөө түлбэриеэ оруулхада, урмашуулгын фонднуудые байгуулхада хэгдэhэн гаршануудые хүсэд бүтүүлхэ, олзо оруулха арга олгомоор үнэ сэнгүүд тогтоогдохо болоно. Зорилго юуб гэхэдэ, арадай ажахыда мүн улад зондо шухала хэрэгтэй юумэ үйлэдбэрилгые мүн лэ предприятинуудта адлихан ашагтай болгохо хэрэгтэй.

III.

Эрдэм ухаанhаа үндэhэлэн, экономическа үнэн зүб урмашуулгануудые. предприятинуудай ажал хүдэлмэриин үнэн зүб сэгнэлтэнүүдые тогтоохо шухала. Тиигэбэшье иигээд дүүргэнэ бэшэ. Ажахыгаа социалис гуримаар хүтэлбэрилгын дүй дүршэлhөө харахада, экономическа урмашуулганууд ажалшадай хубиин олзые нэмээдэг байхадаал үрэ ехэтэй болоно.

Гэхэ зуура, илангаяа ашаг олзоhоо байгуулагдадаг фонднуудай хэмжээн промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулгада үшөөл хүсэд хүрэхэгүй байна. Ушар тиимэhээ **хүдэлмэрилэгшэдые материальнаар урмашуулха фонднуудые—салин хүлhэнэй, шангай, ашаг олзоhоо абажа урмашуулгын хэмжээнүүдые ехэдхэхэ гээшэ ойрын жэлнүүдтэ материальна урмашалай ашаг туhые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл болоно.**

Парти, правительствамнай энэ зорилго шиидхэхын тула шухала хэмжээнүүдые абана. Хүндэ промышленностиие саашадань хүгжөөлгэhөө үндэhэлэн, хүдөө ажахын продуктнуудые, арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдэхэ, шанарынь hайжаруулагдаха байха. Үйлэдбэри hайжаруулhанай, эд бараа ехээр гаргадаг болоhоной, хүдэлмэрилэгшэдые материальна урмашуулгын фонднуудые ехэдхэhэнэй ашаар улад зоной бодото салин хүлhэн дээшэлхэ. Мүнөө баталагдаhан түсэбэй ёhоор, ажалшадай бодото салин гансахан 1966 ондо 6,5 процентээр ехэдхэгдэхэ юм. Энэнь 1959—1965 онуудта жэлэй салин хүлhэнэй дунда зэргын ургалтаhаа хоёр дахин шахуу ехэ байха болоно.

Тарифна салин хүлhэнэй хэмжээе үе үе шалгахын хажуугаар хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай салиндахи шагналай хубиие дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые материальна урмашуулгын эшэ нүхэсэл бологшо ашаг олзын үүргэ дээшэлүүлхээр хараалагдана.

СССР-эй арадай ажахын ашаг олзо айхабтар түргөөр ургана. 1958 ондо 20.1 миллиард түхэриг байhан аад, 1965 ондо 40 миллиард түхэриг болохоор хүлеэгдэнэ. Энэмнай материальна урмашуулгын фонднуудай хэмжээе удаа дараалан ехэдхэхэдэ hайн нүхэсэл болоно бшуу. СССР-эй Финансын министерствын тоолон гаргаhанай ёhоор 1965 онойхитой сасуулбал, хүдэлмэрилэгшэдые материальна урмашуулгын фонд, мүн социально- культурна хэмжээ ябуулгануудай ба гэр байра барилгын фонд 1966 ондо хоёр дахин нэмэхэ юм.

Ф. ВЕСЕЛКОВ,
Экономическа эрдэмэй кандидат,
СССР-эй наукануудай
Академиин экономикын
институдай ахалагша
научна хүдэлмэрилэгшэ.

АН ГҮРӨӨЛ ҮБЭЛДӨӨ

«НАРАН зун тээшээ. үбэл хүйтэн тээшээ» гэжэ январиин хүйтэн тухай арад зон хэлсэдэг. Үдэрэй нэмэхэ бүри хүйтэн шангарха, саhаар хушагдаhан үргэн таланууд хүйтэнэй униараар бүрхөөгдэдэг ааб даа. Хангил уулануудhаа эхитэй горхон булагууд «бусалхадаа» ехээр хүрэhэн газартань тошон халижа, уурал манаар бүрхөөгдэдэг.

Ой тайгада амидардаг ангууд болон шубуудай эгээл бэрхэтэй сагынь энэ hарада болодог. Илангаяа шэмэрүүн январь hара. Гүнзэгы, нягтарhан саhан тэдэнэй тэжээл бэдэрхэдэ, ябахаданьшье ехэ hаалта хэдэг.

Булган хүйтэн, hалхи бордоhотой үдэрнүүдтэ хэдэн хоногоор нүхэнhөө гарангүй хэбтэдэг. Тэрэ хулгануудые барижа бэлдэhэн нөөсэеэ эдинэ ха юм.

Хэрмэн хүйтэндэ хурилhаа үсөөхэн гаража, гэшүүhэндэ үлгэhэн hархяагуудаа бэдэрдэг. Ехэнхидээ нэгэ хурил соо хоёр хэрмэн байрладаг.

Шононууд олоороо hүрэглэжэ, гүрөөhэдые намнадаг, бугануудые шулуун хабсагайда хашажа, тэндэhээ халяан унагаадаг юм. Шонын ороон январиин hүүлээр эхилдэг.

Баабгай, доргон, тарбаган болон зярaанууд эшээндээ бүхэ нойроор унташанхай.

Хандагай, буганууд боролжо болон уляаhан соо байрланхай, тэдэнэр эшэ набша эдижэ, ажамидардаг. Гүрөөhэнэй саhа багатай бэлшээри дахажа, хүдөө заха гаранхай, сабшалан тарялан болон hүриин хажуугаар олоороо hүрэглэн бэлшэжэ ябахыень хараhан лэ байхат.

hоёр, хура болон хүдүү hүрэг hүрэгөөрөө саhа нүхэлжэ, дулаан хүнжэл доро хонодог. Тэдэнэр үглөөнэй улаан наранаар hэрижэ, hойрнууд нарhанай шэлбүүhэ. хүдүү болон хуранууд хуhанай буурсагуудые түүжэ, үбэлые дабадаг.

Ангуушад булга хабхаан болон зангануудые табижа барина, хэрмэнүүдые мүрөөрнь мүшхэжэ, хурилhаань гаргажа абадаг.

М. ГЫЛЫКОВ,
ангуушан-биолог.

Эдэнэр выставкэдэ хабаадалсаба

Республикын эдир техникүүдэй станци 1965 ондо СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудые харуулха выставкэдэ хабаадалсахадаа уран гартанай ухаалан бүтээhэн зүйлнүүдэй түлөө гурбадахи шатын дипломоор шагнагдаhан байна.

Нүхэр В. А. Пестеревэй хүтэлбэрилдэг, техническэ модель хэдэг кружогойхид революциин үедэ тэрээн дээрэ зогсоод, В. И. Ленинэй дулаатай үгэ хэлэhэн броневигэй модель, техническэ робот гэжэ оньhоор хүдэлдэг хэмэл хүниие, мүн ракетэ гэхэ мэтые дархалжа, Москва хото выставкэдэ эльгээhэн байгаа.

Эдэ гоё модельнүүдые Улаан-Үдын 47-дохи hургуулиин 6-дахи классай hурагшад Саша Табхаров, Володя Мелентьев, 4-дэхи hургуулиин 5-дахи классай hурагша Миша Беленко гэгшэд хэhэн, бүтээhэн юм. Тэдэнэр «ВДНХ-гай эдир хабаадагшад» гэhэн медальнуудаар ба үнэтэ бэлэгүүдээр hаяхан шагнагдаба. Тиихэдэ кружогой хүтэлбэрилэгшэ Вениамин Александрович ВДНХ-гай мүнгэн медаляар, 100 түхэриг мүнгөөр шагнагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) кружогой хүтэлбэрилэгшэ В. А. Пестерев, станциин директор В. М. Тюменцев, кружогой гэшүүд-эдир техникүүд С. Табхаров, М. Беленко, В. Мелентьев гэгшэд выставкэhээ hөөргөө бусаагдаад байhан модельнүүдээ хаража байна.

Ч-Д. БУДАЕВ.
Авторай фото.

БАЯСАМА АМЖАЛТА

Саратов, Горький городуудта Россин спортсменүүдэй дунда хүнгэн атлетикээр мүрысөөн болоод дүүрэбэ. Эндэ хамтадаа 60 команда хабаадалсаhан байна. Манай Буряадай республикаhаа городой спортын нэгэдэхи hургуулиин, горОНО-гой эдиршүүлэй командануул хабаадалсажа ерээ.

Саратов городто үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ ошоhон спортын hургуулида хүмүүжүүлэгдэhэн Федор Чебунин hайн амжалта түйлаа. Тэрэ гүйсэдхэhэн бүхы упражнениеэрээ гурбадахи hуури эзэлбэ. Тиигэжэ манай Федор Россин Федерациин суглуулагдамал командада оруулагдаhан байна. Энэ амжалта миин бэлэхэнээр ерээ бэшэ, харин Федор сүлөөтэй сагтаа үсэд нэтэрүүгээр бэеэ hорижо, ехэ мүрысөөндэ бэлэдхэдэг байhан. Үдэшын hургуули алтан медальтайгаар дүүргэжэ шадаhан Федор Чебунин мүнөө Зүүн-Сибириин технологическа институдай нэгэдэхи курсда hуралсажа ябана.

Горький городто дунда зэргын наhанай эдиршүүлэй дунда болоhон энэ мүрысөөндэ хабаадалсагшад баhал hайн амжалта түйлажа шадаа. Жэшээнь, Виктор Хижняков бэрхэшээлнүүдые дабалгатай урилдаанда хабаадалсахадаа, гурбадахи hуури эзэлhэн. Мүн Владимир Чанцев үндэрые харайхадаа 178 сантиметр дабажа, яhала hайн үрэ дүн түйлаhан байна.

Сүлөөтэй сагтаа спортын энэ тэрэ зүйлөөр бэеэ hорижо, мүрысөөнүүдтэ хабаадалсажа ябадаг спортсменүүднай яhала hайн амжалта түйладагынь мэдээжэ. Зүгөөр манай городто илангаяа үбэлэй үедэ спортсменүүдэй хүнгэн атлетикээр hорёо, мүрысөө үнгэргэжэ баймаар hайн манежгүймнай халагламаар байдаг. Тиимэ байратай болоо hаамнай Буряад ороноо суурхуулжа ябамаар спортсменүүд олошорхол hэн.

В. БАЛДАЕВ,
спортын нэгэдэхи hургуулиин тренер.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Аха дүү арадууд нэгэ жагсаалда» гэhэн гаршаг доро Улаан-Баатарта болоhон совет-монгол хани барисаанай митинг тухай материал. ТАСС-ай бэшэшье мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Ээлэн хүндэ газаршье дуратай» гэhэн С. Сотниковой корреспонденци, Ю. Орешниковэй репортаж. В. Ахмедеевэй «Поезднуудые угтажа байхада...» гэhэн корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: «Арадай хэрэгтэ үнэн сэхэ байhанай жэшээ» гэhэн Д. Баженовэй статья. (М. Сахьяновагай түрэhөөр 70 жэлэй ойдо). Хилын саанаhаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Эрдэм наукын эди шади» гэhэн рубрика доро ТАСС-ай корреспондент Г. Кудрявцев Л. Мартелов хоёрой статья. Нютаг нютагай hонин. Соносхолнууд.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха. Хойто-Байгалай аймагта саhан орохо. Бэшэ нютагуудта саhан орохогүй. Зүүн урдаhаа hулаханаар hалхилха. Хойто аймагуудта 35—40, Байгал шадар 23—28, бэшэ нютагуудта 28—33, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 38—40, үдэртөө 29—31 градус хүйтэн байха.

Январиин 19—20-ной үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар саhан орохо. Зүүн тээhээ hулаханаар hалхилха. Хойто аймагуудта hүниндөө 34—39, үдэртөө 24—29 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Канадада ажалгүйшүүл олошорно

ОТТАВА. (ТАСС). Үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта Канадада ажалгүй 252 мянган хүн байhан, энэнь орон доторхи бүхы хүдэлмэришэдэй 3,5 процент болоно.

Квебек провинцида илангаяа олон ажалгүйшүүл—90 мянган хүн байдаг.

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТАХИ АЖАЛШАД ЭРХЭ СҮЛӨӨГЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ

ИТАЛИ

РИМ. Италиин электростанциинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй январиин 18-най hүни эхилhэн бүгэдэ ниитын забастовко мүнөөшье хүрэтэр үргэлжэлhээр.

Таранто, Палермо болон бусад городуудтахи олохон предприятинууд электрын элшэ хүсэ абахаяа болинхой. Рим хотын трамвайнуудай, троллейбусүүдэй 90 процентнь депоhоо гаранагүй.

Электрын элшэ хүсэнэй үгтэхэеэ болиhоной түлөө, энээнhээ уламжалан хүн зондо бэрхэтэй байдалай тохёолдуулагдаhанай түлөө харюусалгые электрын элшэ хүсэнэй управлени ба правительство дааха болоно. Юундэб гэхэдэ, буhалгаалан бодогшодой зүб эрилтэнүүдые хангахаяа эдэнэр арсана гэжэ электростанцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай секретариадай мэдүүлгэ дотор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ИСПАНИ

ПАРИЖ. Мьересэй (Овьедо провинци) хэдэн зуун шахтёрнууд ажалhаа гаргуулhан зургаан нүхэдтээ hаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон забастовко соносхоо. Энэнь Астуриин шахтануудта 1966 он дотор хэгдэhэн түрүүшын забастовко болоно. Эндэхи нүүрhэнэй бассейндэ тон түгшүүрилтэй болонхой гэжэ ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

ДОМИНИКАНСКА РЕСПУБЛИКА

НЬЮ-ЙОРК. Нютагай телефоной компаниин хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкоhoo шалтагаалан, Доминиканска Республикын ниислэл хото оронойнгоо, мүн хилын саанахи хото городуудтай телефоной холбоогүй болошоо. Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhoop, телефонистнуудай профсоюзай табан хүтэлбэрилэгшые ажалhaань гаргаhан ябадал буруушаалгын тэмдэг болгон, энэ забастовко соносхогдоо. Тэдэнэр hаяхан Доминиканска Республикада болоhон бүгэдэ ниитын забастовкодо хабаадаhанай түлөө ажалhaa гаргагдаhан байна.

ВЕНЕСУЭЛЭ

КАРАКАС. Венесуэлын Ансоатеги штадтахи нефтьтэй газарнуудые ашагладаг «Мобил ойл» гэжэ американска компаниин 600 хүдэлмэришэд забастовко соносхоо. Эдэнэр коллективнэ договорой эбдэгдэhые буруушаан бодоо. Энэ компани хүдэлмэришэдтэ медицинскэ туhаламжа үзүүлхэеэ арсаhанай үндэhөөр, хэдэн миллион боливар алдаhан байна. Эндэхи буhалгаалан бодогшодые Ансоатеги штадай нефтьшэдэй профсоюзууд дэмжэбэ.

Лагунильяс портдо буудаг танкернуудай 500 матросууд хэдэн матросые ажалhaань гаргаhан «Креоле петролеум корпорейшн» гэжэ компаниин ябуулгые буруушаhан забастовко хэжэ эхилээ.

(ТАСС).

Патриодуудай амжалта

Португальска Гвинейн газар дайдын хахад шахууень колонизаторнуудhаа сүлөөлэгдэнхэй гэжэ Португальска Гвинейн ба Ногоон Хушуун аралнуудай бэеэ даанги байдалай түлөө тэмсэгшэ Африкын парти гэдэгэй коммюнике дотор хэлэгдэнэ. Салазарай сэрэгүүд ехэ гээлтэ хоролтодо ороно. Ороной зүүн зүгтэхи нэгэ тулалдаанай үедэ 80 хүнhөө бүридэhэн португальска отряд баран даа шахуу үгы хэгдэhэн байна.

Африкын гурбан гүрэнэй шиидхэбэри

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Урда Родези ошохоёо ябаhан самолёдуудай эдэ оронуудай газар дээгүүр ниидэлгые, мүн эндэ буулгые хорихо гэжэ Танзаниин, Кениин ба Угандын правительствануд шиидхээ. Энээн тухайдань Танзаниин хэлхээ холбооной ба ниитын хүдэлмэриин министр Джоб Люсенде соносхобо.

Энэ шиидхэбэринь Зүүн Африкадахи транспортын асуудалнуудай талаар байгша оной январь соо Кампалада болоhон тусхай конференциин шиидхэбэритэй зохилдуулагдан гаргагдаа, Африкын нэгэдэлэй эмхиин министрнүүдэй соведэй hүүлшын сессиин хараа бододдо бүрин таараха байна гэжэ Люсенде тэмдэглэбэ.

Нигеридэхи хёмороон

ЛОМЕ. (ТАСС). Январиин 15-най үдэр Нигериин ниислэл Лагос хототой али бүхы холбоо барисаан гэнтэ таhалдашоо. Хүсэд лаблагдаагүй мэдээнэй ёhoop, Лагосто сэрэгэй урбалта болоhон янзатай. Юун дээрэhээ иимэ урбалтын болоhон, мүн тэрээниие хэнэй толгойлhон тухай мүнөөдөө мэдэгдэнэгүй. Нигериин 8 мянган сэрэгшэдтэй армиие генерал-майор Агиии Ирониси командална гэhэн hураг бии.

Ломедэ абтаhан мэдээнүүдhээ харахада, Нигериин премьер-министр Абубакар Тафава Балева баригдажа хаагдаhан, мүн правительствын элитэ ажал ябуулагшадай нэгэн алагдаhан хэбэртэй. Мүнөөдэр гансашье Лагосто бэшэ, мүн ороной бусад шухала түб газарнуудта хёмороон болоо гэжэ мэдээсэгдэнэ.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЮРТЭМСЭ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ?

Ташкентын хараа бодол

Январиин 4-дэ Ташкент хотодо Пакистанай Президент Айюб Хан Индиин Премьер-Министр Шастри хоёрой хоорондын хэлсээнэй эхилхэдэнь, дипломадууд ба газетэнүүд элдэб багсаамжануудые хэлэhэн байгаа. Үнэндөө дайлалдажа байгаа гүрэнүүдэй нигэжэ уулзаhан ушарые hайшаалтай хэрэгэй эхин гэжэ Индиин, Пакистанай ханинар хараhан байха. Харин эли, далдын дайсад этигэл ядаhан, энэ уулзалгаhаань үрэ гарахагүй гэхэ мэтээршье шашалдадаг юм.

Уулзалгада хабаадагшадай үмэнэ үнэхөөрөө бэрхэтэй зорилгын гараhаниинь элитэ. Колонизаторнуудай хойшолон болон үлэhэн, 18 жэлэй турша соо үргэлжэлhэн, тиихэhээ гадна империалис этэгээдүүдэй дотоодын ба гадаадын хархисуудай дэбэргэдэг байhан газар уhанай арсалдаан хэдэхэн хоног соо шиидхэгдэшэхэ гэжэ hанабал, тэнэг хонгор ябадал болохо бэлэй. Энээнтэй дашарамдуулан, урда тээнь Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин, мүн хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй зүгhөө хоёр оронииe эблэрүүлхын тула хэгдэhэн урагшагүй hэдэлгэнүүд тухайда хэблэлэй шэнжэлэгшэд hанаашархан дурдаhан байха.

Тиимэhээ эндэхи хэлсээнүүдэй амжалтатайгаар, залан бодолтонойшье hанаhанhaa hурагүй hайнаар дүүрэhэн ушар бүхы оронуудта ехэ hонирхол үүсхээ. Инди ба Пакистан өөhэдынгөө арсалдаануудые дайн байлдаагаар шиидхэхэ ябадалhaа арсаха гэhэн хүндэтэй уялгануудые абаад, амгалан тайбан харилсаагаа hэргээхэ, харша номнол хэхэеэ болихо, хани ёhоной, экономическа ба соёлой харилсаа холбоо хүгжөөхэ хүсэлэнтэй байhанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Иимэ документын баталагдаhан ушар—үнэн бодолой, гүрэнэй сэсэн ухаанай арсашагүй илалта мүн болоно. Азиин тон шухала райондохи дайнай гуламта hүнөөгдөө, хёмороонной асуудал байлдаанай газарhaa дипломатическа хэлсээнэй газарта абаашагдаа гэжэ дэлхэйн арадууд ехэ ханангяар тэмдэглэнэ.

Элдэб шэглэлтэй хэблэлэй hанамжын ёhoop, хэлсээнэй иимэ үрэ дүн халаа «Ташкентын хараа бодолой» нүлөөн доро—тодорхой шиидхэбэри гаргаха оно мүр олохын тула шухала эрхэ байдал хоёр талада хангахаар таатай зохид оршон байдалай аша үрэ болоно. Энэ уулзалга эмхидхэлгын талаар угаа бэрхэтэй аад, арюун hайхан үүргэ дааhан Советскэ Союзай правительство иимэ оршон байдал хангаhанай түлөө талархалда хүртэхэ эрхэтэй гэжэ дэлхэйн олониитэ мэдэрэн тэмдэглэнэ. Уулзалгада хабаадагшадай өөhэдынь сэгнэhэнэй ёhoop, СССР-эй правительство эндэхи хэлсээнүүдэй үедэ «шадамар, болгоомжотой аад, бүтэмжэтэй hайн үүргэ дүүргээ». Советскэ Союзай үнэн сэдьхэлhээ, амгалан хараа бодолhoo үзүүлhэн туhаламжын аша үрэ, Совет ороной эб найрамдалта политика болон дипломатиин маша ехэ илалта мүн гэжэ эндэхи уулзалгын амжалтые сэгнэнэ.

Ташкентдэхи уулзалгые, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые түүхэтэ гэжэ нэрлэнэ. Тиихэ үндэhэ баримтын бии байhаниинь элитэ. Арсалдаhан хоёр хүршэнэрэй хоорондын харилсаанда хубилалта хэхэhээ гадна, мүн бүри ехэ удха шанартай байна.

Дайн байлдаанпье тэгшэ эрхэтэ хэлсээнэй үндэhөөр зайсуулагдажа болохо байhыень Ташкентдэхи уулзалга арсалтагүйгөөр тодоруулаа. Энэ ушар Европын, Азиин, Африкын ба Латиин Америкын бусад оронуудай хоорондо гараhан арсалдаатай асуудалнуудые гүримшүүлэн шиидхэлгэдэ hайнаар нүлөөлхэ дүхэм нүхэсэл болохо байха. Энэ талаарнь абажа харабал, хёмороонууд ба хилын арсалдаануудые, мүнөөнэй дэлхэйдэ тохёолдодог ондоошье зүришэлдөөнүүдые үнэн зүбөөр шиидхэлгын үшөө нэгэ hайн жэшээ уласхоорондын харилсаанай, дипломатиин түүхэдэ бии болобо.

Шунахай дээрмэдэхы зорилго бэелүүлхын тула уласхоорондын байдал түгшүүрилтэй зандань үлөөхые хүсэгшэдтэ, хүйтэн дай жүрөөдэгшэдтэ Ташкентын Деклараци ехэ сохилто болоhониинь элитэ. Ташкентдэхи уулзалгын амжалтатайгаар дүүрэhые хаража байбашье, хэлсээнэй дүүрэлгэдэ ажаг hэжэг түрүүлхэ, хёмороо зүришэлдөө hэргээн дэбэргэжэ болохо бэзэбди гэhэн hанал бодолтойгоор гадаадын хархис этэгээдүүд худал хуурмаг номнол тараажа үргэлжэлhээр.

Гэхэ зуура Пакистанай ба Индиин хүтэлбэрилэгшэд Ташкентын Декларациие дүүргэлтэ болгохо тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилээ.

Гаванын хараа бодол

Ташкентhээ тад ондоо тээ байдаг түбидэ, Кубын ниислэлдэ, гурбан түбиин—Азиин, Африкын ба Латиин Америкын арадуудай хуби заяанда хабаатай баhал шухала, түүхэтэ хуралдаан амжалтатайгаар дүүрэбэ. Гурбан түбиин правительствануудай, революционно ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, партизан ба түрүү хараа бодолтой хүдэлөөнүүдэй 500 гаран түлөөлэгшэд хүн түрэлтэнэй, хүгжэлтэ дэбжэлтын гол дайсан болоhон империализмда эсэргүү хамтын тэмсэлэй асуудалнуудые бүхы талаарнь зүбшэн хэлсээ. Эндэ суглараhан делегадууд пленарна заседанинууд дээрээ, элдэб комиссинуудаар дамжуулан, империализмда эсэргүү, колониальна дарлалтада эсэргүү нэгэдэмэл фронт байгуулха зорилготой хэдэ хэдэн тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Энэнь Гаванадахи конференциин түүхэтэ ехэ удха шанартай байhанай гэршэ жэшээ болоно.

Юрэнхы политическэ элидхэлээр шухала шиидхэбэри бэлдэгдээ. Вьетнамай асуудалаар абтаhан тусхай шиидхэбэри дотор энэ орондо эсэргүү американска ээрхэг түримхэй ябуулга эрид буруушаагдаа, баатар габьяата вьетнам арадта уласхоорондын моральна, материальна түгэс туhаламжа үзүүлхые уряалба.

Политическэ комисси гурбан түбиинхидэй Вьетнамтай hаналаа нэгэдэлгын комитет байгуулха гэhэн шиидхэбэри гаргаа. Доминиканска Республикадахи, Анголо, Таиланд, Камбоджо, Конго (Леопольдвиль), Бразилидахи, мүн империалис ба колониальна сэхэ гү, али далды түримхэй добтолгодо дайрагдажа байгаа бусад оронуудтахи байдал тухай шиидхэбэринүүд элдэб комиссинуудаар баталагдаа.

Гурбан түбиин hанал нэгэдэхэ саг үргэлжын эмхи байгуулха тухай совет делегациин дурадхалые конференциин делегадууд булта дэмжэбэ.

Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй ашаар түүхэтэ богонихон болзор соо бэеэ даанги таби гаран гүрэн гурбан түбидэ эмхидхэгдэн байгуулагдаа. Революционно, арад ниитын бүхы хүсэнүүдые нэгэдхэн эмхидхэбэл, дарлагшадта эсэргүү хүндэ хүшэр тулалдаан соогуур, ехэнхидээ өөhэдынгөө эрхим хүбүүдэй шуhа адхаруулан, ами наhыень алдажа, бэеэ даанги байдал түйлаха ушартай болоhон хэдэн арбаад арадуудта сэгнэшэгүй ехэ туhа хүргэхэ байха. Тиимэл ушарhaa, Гаванадахи hаналаа нэгэдэлгын конференци империализмын аюулда эсэргүү хүсэнүүдые элсүүлэн жагсаалгын талаар түүхэтэ шухала шата болоно.

Конференциин хараалhан зорилгонуудые дары түргэн шиидхэхэ шухала. Юундэб гэхэдэ, империализмын гол түшэг бологшо Холбоото Штадууд өөрынгөө политикые нюуса далдагүй сэрэгэй хархис хараа бодолтой болгожо байна. Гаванада конференциин боложо байха үеэр США-гай президент Джонсон конгресс дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, вьетнам арадта эсэргүү дай үргэлжэлүүлхын, бусад оронуудай арадуудта эсэргүү мүрдэлгэ, түрдэлгын хүдэлмэри бүри ехээр ябуулхын тула хэдэн миллиард доллар нэмэжэ hомолхо эрилтэ табиба.

Санто-Домингада хүлгөөтэй

Президентын ордон тээшэ шэглэн дабшаhан танкнуудай түерээн январиин 6-най hүни Доминиканска Республикын ниислэлэй хүн зониие баhал сошордуулан hэргээгээ hэн. «Гүрим сахиха хүсэндэ» оролсон, Санто-Домингада байдаг американска 82-дохи агаарай-десантна дивизиин солдадууд хотын гол шухала газарнуудые эзэлhэн юм. Баруун оронуудай агентствэнүүдэй корреспондентнэр гүрэнэй шэнэ урбалтын болоhон тухай мэдээсэхэ гэжэ телеграф худар үрдилдэн харайлдаhан байгаа.

Нээрээшье, армиин хархис бүлэг офицернүүд буhалгаапшуу юумэ эмхидхэхэ hэдэлгэ гаргаа. Тэдэнэй захиралтаар армиин зарим подразделенинүүд, хэдэн хуягта машинанууд ниислэл худар ородог замуудые бүhэлэн хүреэлээ. Тэдэ офицернүүд хэдэхэн часай турша соо правительственна радиостанциие эзэлээд, Гарсиа Годойн правительствын унагааха уряануудые дамжуулжа захалhан байха.

Гэбэшье, офицернүүдэй уряала хэншье харюусаагүй. Урбалта хэхэ hэдэлгэнь буруу hүреэд, буhалгаашад казарманuудтаа тараhан юм. Зүүнэй, конституциин тала баригшадые хархис зэрлигээр хэhээhэндэл аашалаагүй, үймөө татагшадые хэhээхэ ямаршье хэмжээн абтаагүй. Энэ ушар доминиканецуудай дунда ехээр дураа гутаха ябадал үүсхээ.

Конституциин тала баригшадай ударидагша полковник Франсиско Кааманьода декабриин 19-дэ добтололсоhон олохон офицернүүд урбалта хэхэ hэдэлгэ гаргагшадай дунда бии байгаа. Американска эзэмдэгшэ сэрэгүүдэй дэмжэлгээр хорото добтолго хэhэн гэмтэдые хэhээхэ гэжэ хэдэ хэдэн политическэ, профсоюзай, студентнэрэй эмхинүүдтэ дэмжүүлдэг, конституциин тала баригшад эрилтэ табяа.

Гарсиа Годой тэдэл американецуудтай оло дахин зүбшэлhэнэй hүүлээр, 30 шахуу офицерые хилын саанахи дипломатическа элдэб тушаалнуудта томилон, «хүндэтэ сүлэлгэдэ» ябуулха гэжэ шиидхэhэн байна. Теэд «тушаан болоходоо» конституциин тала баридаг Кааманьо түрүүтэй хэдэн хүн гэмтэдтэй хамта нэгэ бүлэгтэ оруулагдаhан байшоо. Лондондо байха сэрэгэй атташегэй тушаал даахыень Кааманьода дурадхаа.

Президентын энэ «мэхэтэй шиидхэбэринь» зүүнэй үзэл бодолтой зоной дунда дураа гутаха ябадал үүсхэбэ. Баруунай талынхид мүн лэ президентдэ мэдэлээ үгэхэгүйбди гээд, анханhaa хойшо урагшагүй хүлгөө татаха hэдэлгэ гаргаhан байгаа. «Вашингтон пост» газетын мэдэрhэнэй ёhoop, «доминикан сэрэгшэд Америкын оронуудай хоорондын хүсэнүүдэй зүбшөөлөөр Годойе намнаха, сэрэгэй хунтын засаг тогтоохо бэзэбди гэжэ багсааhан байна».

Хархис этэгээдүүдэй, американска үмэглэгшэдэйнь хорото hанаашалгын элирүүлэгдэхэдэ улад зоной зэбүүрхэл ехээр бадараа. Профсоюзай 70 эмхиин, Доминиканска ажалшадай конфедерациин, политическэ хэдэн партиин уряагаар январиин 10-да бүгэдэ ниитын нэгэ үдэрэй буруушаалай забастовко соносхогдоо hэн. Январиин 11-дэ ниислэлэй түбтэ ехэ демонстрацинууд болоhон, хэдэ хэдэн газарнуудта полициин сагдаанартай шанга тулалдаанууд болоhон юм.

Үймөөшэ офицернүүдэй олонхинь улад зоной зэбүүрхэлhээ айгаад, шэнэ тушаалнуудые дааха зүбшөөл үгэhэн байна. Оршон байдал багэ сага зөөлэрбэшье, урда мэтэ түгшүүрилтэйшэг, тогтуурилгүй.

Бүгэдэ ниитын забастовкые ударидаhан комитет хүдэлмэреэ hэргээхыень ажалшадта дурадхаха зуураа. «янкиин империализмда» харюу үгэхөөр ходоодоо дайшалхы бэлэн байхыень профсоюзуудые уряална.

К. БЕЛЯЕВ.
(ТАСС).

Сенаторнууд дай дүүргэхые уряална

ВАШИНГТОН. (ТАСС-ай корр. В. Вашедшенко нигэжэ дамжуулба:

Сенаторнууд-демократууд Янг, Грюнинг гэгшэд январиин 15-да США-гай конгресс дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Вьетнамдахи дайнай ябуулгые дары болюулха, американска сэрэгүүдые тэндэhээ гаргаха эрилтэ табиба.

hаяхан Урда Вьетнамаар ябаад ерэhэн сенатор Янг нигэжэ мэдүүлээ: хэрбээ «энэ уршагта дайнhaa гараа hаань», США-гай нэрэ хүндэдэ хохидол ушаруулагдахагүй. Вьетнам бол «Холбосто Штадуудта стратегическэ шухала удха шанартай бэшэ байна, тиимэhээ Вьетнам тушаа Америкын баримталдаг политикада хамаархаха гэhэн ЦРУ-гай ба штабуудай начальнигуудай комитедэй нүлөөндэ президент орохо ёhогүй» гэбэ.

Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронтын түлөөлэгшэд Вьетнамдахи байлдаа шиидхэхэ ямаршье хэлсээнүүдтэ хабаадаха ёhотой гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэнэ.

Янгын хараа бодолые сенатор Грюнинг дэмжэбэ. Тиихэдэ Вьетнам худар американска сэрэгүүдые эльгээhэн ябадал «стратегическэ алдуу» байhан юм. Минии hанахада, тэндэhээ мултархын тула шухала бүхы юумэ хэхэ ёhотойбди гэнэ. Американска конгресс дээрэ зүб үгэнүүдэй хэлэгдэхын хажуугаар, мүн «ёлонуудай» дай жүрөөдэhэн уряануудшье дуулдаба. Урда зүгэй сенатор Стеннис гэгшэ Вьетнамда эсэргүү зэбсэгтэ булимтаралгые бүри үргэдхэхэ hэмди гэhэн эрилтэ табиба.

Түлөөлэгшэдэй палатадахи республиканецуудай удмарша форд мүн лэ Стеннистэй хүшуу холбон, үгэ нэгэдэбэ.

Д. Раск Сайгон ерэбэ

САЙГОН. (ТАСС). США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раск январиин 15-да Бангкогhoo Сайгон ерээ гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэбэ. Раск Сайгоной засагаархидтай хэлсээнүүдые хэхэ юм ха. США-гай президентын онсо шухала даалгабари дүүргэдэг элшэн түлөөлэгшэ Аверелл Гарриман Дин Раскые үдэшэжэ ерэлсээ.

Ээрхэг түримхэй ябуулга сэхэ дэмжэнэ

БОНН, январиин 15. (ТАСС). Баруун Германиин «hайн дуратанhaa» бүридэhэн экипажтай госпиталиин тусхай судна Урда Вьетнам худар эльгээхэ гэhэн ФРГ-гэй правительствын шиидхэбэри Урда Вьетнамдахи Холбоото Штадуудай зэрлиг хархис ябуулгые Бонной зүгhөө сэхэ дэмжэhэн ээлжээтэ хэмжээн болоно. Баруун Германиин хэблэл иимэ тобшолол хэхэ баатай болоо.

«Рейнише пост» газетын бэшэhэнэй ёhoop, ФРГ-гэй правительство Урда Вьетнам худар госпитально судна эльгээхэ гэжэ шиидхэхэдээ, энэ райондохи американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые дэмжэхэ зорилготой ябуулга хэбэ.

Баруун Германиие правительствын энэ ябуулгые Холбоото Штадууд ехэтэ hайшаан угтаа. США-hаа ФРГ-гэй тугтай тусхай госпитально Макги гэгшэ үсэглэдэр Бонндо мэдүүлгэ хэхэдээ, Урда Вьетнам худар ФРГ-гэй тугтай тусхай госпитально судна эльгээхэ гэhэн шиидхэбэриие hайшааба.

«СҮЛӨӨТЭ БАЙДАЛ» ГЭДЭГЫНЬ ЭНЭЛ ДАА

Автомашина бог шоройн хаядаг газарта ерэбэ. Гартаа хүрзэнүүдые бариhан хоёр хүн машинын кузов сооhоо үнгэтэй капустын халта сабшагдаhан, халта низа дарагдаhан качануудые хаяжа захалба.

Энэ зурагые Кейстон агентствын корреспондент Франциин Пемполь город шадар буулгаhан байна. Оптово наймаашад тэрэ капустые тон хямда, гаргашаяашье харюулхаар бэшэ үнэ сэнгээр абахабди гэбэ. Ехээр дураа гутаhан таряашад бог шорой дээрэ хаягдаhан 70000 качан капустые тиимэ сэнгээршье худалдахаяа арсаа.

Кейстон-ой-ТАСС-ай фото.

А. Д. ГУРЬЯНОВ

1966 оной январиин 16-[illegible] ОГПУ—НКВД—МВД-гэй хүүшнай хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн, 1928 онhoo КПСС-эй гэшүүн, о[illegible] ставкада гараhан подполковник Алексей Дмитриевич Гурьянов н[illegible] hа бараба.

А. Д. Гурьянов 1904 оной се[illegible]тябриин 4-дэ түрэhэн юм. Гуша г[illegible]ран жэлэй туршада гүрэнэй аю[illegible]гүй байдалые, ниитын гүрим с[illegible]хиха хүдэлмэридэ ажаллаhан ху[illegible] Партийна, советскэ харюусал[illegible]тай тушаалнуудта парти тэрэниие эльгээдэг байhан. ВКП(б)-гэй ра[illegible]комой секретаряар, дотоодын х[illegible]рэгүүдэй наркомой орлогшоор, МВД-гэй партийна бюрогой секретаряар ажаллаhан, оло дахин партийна комитедүүдэй гэшүүнээр hунгагдаhан байна.

А. Д. Гурьянов Ленинэй, Улаан тугай, Улаан одоной орденуудаар, медальнуудаар шагнагдаhан.

А. Д. Гурьяновай hайн hайхан дурасхаал манай зүрхэ сэдьхэлдэ хододоо хадагалагдажа ябахал.

Бүлэг нүхэдынь.

Редакторай орлогшо
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1966 оной январиин 18.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30 информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03350. Зак. № 41.